

STRATEJİK PLAN (2008-2012)

ANKARA, Aralık - 2007

**BAŞBAKANLIK
ÖZÜRLÜLER İDARESİ BAŞKANLIĞI**

İhlamur Sk. No: 1 06440 Yenişehir - ANKARA
Tel: 0312 419 79 23 - 417 78 11 • Faks: 0312 417 76 20

ISBN: 978-975-19-4186-2

Mizanpaj
Gürkan AKBAŞ

Baskı
Kalemdar Matbaacılık
Altınbaş Mah. Uğur Sk.
Fatih İşhanı No: 17/26 İskitler / ANKARA
0312 342 32 34

“Cumhuriyet kimsesizlerin kimsesidir.”
Mustafa Kemal ATATÜRK

“Devlet, millete hizmet için vardır.”

*Abdullah GÜL
Cumhurbaşkanı*

*“Hizmet politikamızın temelini ‘Önce İnsan’
ilkesi oluşturmaktadır.”*

*Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan*

BAKAN SUNUŞU

Hükümetimiz, ülkemizin refah düzeyinin artırılmasını, daha etkili ve verimli çalışan bir kamu yönetiminin oluşturulmasını temel bir politika olarak belirlemiş ve bu kapsamda kamunun yeniden yapılanması çalışmalarını başlatmıştır. Bu doğrultuda, kamu mali yönetimi ve kontrol sistemini uluslararası uygulamalar ve Avrupa Birliğine uyumlu olarak yeniden yapılandırmak üzere 2003 yılında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çıkarılmıştır.

Günümüzde yaşanan sorunların pek çoğu hukuksal, yönetsel ve yapısal sorunlardan kaynaklanmaktadır. Özellikle yönetsel nitelikli sorunların ön planda olduğu bilinmektedir. Yönetmelik sorunların bir bölümü de özürllülerle ilgili hizmetlere ilişkindir. Yönetmelik sorunların ön planda olduğu durumlarda stratejik planlama sayesinde yöneticilerin stratejik düşünme ve davranma yetenekleri gelişerek kamu yönetimine önemli katkılar sağlanmış olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti 30 Mart 2007 tarihinde imzaya açılan Birleşmiş Milletler Özürllü Kişilerin Hakları Sözleşmesi'ni ilk gün imzalayan ülkeler arasında yer almıştır. Bu Sözleşmeyi imzalayan ilkler arasında bulunmanın Türkiye' de özürllülere verilen değeri göstermesi bakı-

mından önemi büyüktür. Özürllüler konusu bu tür uluslararası sözleşmelerle evrensel normlara oturtulmaya çalışılırken devletlere bu yönde önemli görevler düşmektedir. Görevlerin yapılmasında; mevzuat oluşturma, kaynak sağlama ve projeler üretilmesinin yanında, planlı yönetimin aracı olan stratejik planlara olan ihtiyaç daha belirgin şekilde hissedilmektedir.

Stratejik planlama ile kamu idarelerinin planlı yönetim anlayışı çerçevesinde, vizyon ve misyonu ışığında orta ve uzun vadeli amaç ve hedeflerini katılımcı yöntemlerle belirlemesi öngörülmüştür. İdarelerin stratejik planla uyumlu olarak yıllık performans programlarını hazırlayarak; performans esaslı bütçelerini oluşturmaları ve kamu kaynağının nasıl harcanacağı hususunda parlamentoyu ve kamuoyunu bilgilendirmeleri esası getirilmiştir. Bu doğrultuda hazırlanan planla; özürllülük alanındaki hizmetlerin sürdürülebilir, etkin, kaliteli ve verimli bir şekilde sunulmasında artış kaydedilmesi amaçlanmıştır.

Stratejik plan hazırlığında emeği geçenlere teşekkür eder, planın özürllülere, ilgili kurum, kuruluşlara ve halkımıza hayırlı olmasını dilerim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

BAŞKAN SUNUŞU

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile mali yönetim ve kontrol sistemimiz mali disiplin, hesap verebilirlik, mali saydamlık ilkeleri ışığında yeniden düzenlenmiş; kamu idarelerinin mali disiplin anlayışı içinde kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanması, sonuç odaklı bir anlayışla performans ölçümüne ve değerlendirilmesine yönelmeleri, planlı bir bütçe yönetimi gerçekleştirmeleri öngörülmüştür.

Başkanlığımız bütçesi ve diğer mercilerden sağlanacak kaynakları en doğru ve en yararlı şekilde kullanmak; etkin, verimli, kaliteli, sürdürülebilir, katılımcı ve paylaşımcı hizmet anlayışını ön planda tutan bir kuruluş olmak için, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan kılavuz doğrultusunda 2008-2012 dönemi için stratejik planı hazırlanmıştır.

1997 yılında kurulan Özürlüler İdaresi Başkanlığının temel görevleri; ulusal ve uluslararası kurumlar arasında koordinasyonu sağlamak, özürlülerin toplumla bütünleşmesi ve eşit haklara sahip olmalarını sağlamaya yönelik özürlülük sosyal politikası geliştirmek ve özürlülerin sorunlarını tespit ederek çözüm yollarını araştırmaktır. Stratejik planda da belirtildiği üzere Başkanlığımızın vizyonu; özürlülüğün önlenmesi, özürlülerin ayrımcılıktan uzak, fırsat eşitliğine dayalı bir yaşam sürmeleri ve toplumsal yaşama tam katılımlarının sağlanma-

sında etkin ve lider bir kurum olmaktır.

Geçen on yıllık süre zarfında Başkanlığımız kısa sürede kurumsallaşmasını tamamlayarak; özürlüleri sadece sosyal yardımların öznesi olmaktan çıkarıp, haklar ekseninde çok geniş yelpazeden yararlanabilecekleri bir konuma getirmekte öncülük etmiştir. Toplumsal yaşamın temel alanları olan; eğitim, sağlık, istihdam, sosyal hizmet ve yardımlar, fiziksel çevre ve sosyal aktivitelere yönelik yeni ve çağdaş kazanımları bunları açıklayan gelişmelerdir. Kaydedilen bu gelişmeler ışığında, stratejik plan döneminde çok daha iyilerinin yapılabileceği hakkında ipuçlarını vermektedir.

Özürlüler İdaresi Başkanlığı stratejik planı; özürlülerin temel insan haklarına saygılı, fırsat eşitliğine dayalı, her türlü ayrımcılıktan uzak, toplumsal bütünleşmelerinin sağlanmasına yönelik önemli bir kurumsal belge olup, bu alanda hizmette bulunanlar için bir yol haritası niteliğini taşımaktadır.

Başkanlığımızın stratejik planı, iç ve dış paydaşların katılımıyla stratejik plan Hazırlama Ekibi tarafından belirlenen süre içinde tamamlanarak yürürlüğe konulmuştur. Plana katkı sunan herkese teşekkür eder, başta özürlüler olmak üzere planın yararlanıcıları olan kişi ve kurumlara hayırlı olmasını dilerim.

Abdullah GÜVEN

Özürlüler İdaresi Başkanı

MİSYONUMUZ

Özürlülük alanında ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlamak, özürlüler ile ilgili ulusal politikanın oluşmasına yardımcı olmak, özürlülerin problemlerini tespit etmek ve bunların çözüm yollarını araştırmak suretiyle özürlülere yönelik hizmetlerin düzenli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini temin etmektir.

VİZYONUMUZ

Özürlülüğün önlenmesi, özürlülerin ayrımcılıktan uzak, fırsat eşitliğine dayalı bir yaşam sürmeleri ve toplumsal yaşama tam katılımlarının sağlanmasında etkin ve lider bir kurum olmak.

Toplumsal yaşamın her alanında

tam ve eşit katılım

STRATEJİK PLAN HAKKINDA

Çağdaş yönetimin önemli gereklerinden biri planlama olduğu kadar bir diğeri de kuşkusuz, planın sahiplenilmesini sağlayan katılım ve paylaşım ilkelerinin hayata geçirilmesidir. Bu doğrultuda, stratejik plan hazırlığı aşamasında iç ve dış paydaşların görüş ve düşüncelerinden azami derecede yararlanılıyor olmasıyla bu plan modern yönetim araçlarının vazgeçilmez ögesi konumuna gelmiştir.

Kamu yönetimi birimi olan Özürllüler İdaresi Başkanlığının hizmetlerini beş yıl için planlaması aynı zamanda devletimizin özürllülere verdiği önemin bir göstergesidir. 2008- 2012 yıllarını kapsayacak şekilde beş yıllık dönem için hazırlanmış olan bu stratejik plan, Kurumun ilk uzun süreli planı olması nedeniyle ayrı bir öneme sahiptir. Bundan sonraki beşer

yıllık dönemler için yapılacak planların temelini de bu plan oluşturacaktır denilebilir. Bu durum, hazırlanan stratejik planın önemini daha da artırmaktadır.

Stratejik plan, birlikte çalışmaktan mutlu olan takım ruhunun sağlanması ve bunun kişisel özverilerle desteklenmesiyle iş ve meslek disiplinine uygun şekilde, bir yılı geçen sürede, 47 toplantı sonucunda tamamlanmıştır. Bu süreçte Başkanlığın değişik ünvan ve pozisyonlarında çalışan personelin gerektiğinde görüş ve düşüncelerine başvurulmuş olup, katkıları sağlanmıştır. Bu çalışmada Stratejik Plan Hazırlama Ekibine desteğini esirgemeyen herkese teşekkür eder, planın yararlanıcılarına hayırlı olmasını dileriz.

Stratejik Plan Hazırlama Ekibi

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	9
ÖNSÖZ	11
STRATEJİK PLAN HAKKINDA.....	16
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	18
TABLolar LİSTESİ.....	19
KISALTMALAR.....	20
GİRİŞ	22
1. DURUM ANALİZİ.....	25
A- TÜRKİYE'DE ÖZÜRLÜLÜK	26
B - TARİHİ GELİŞİM.....	29
C- YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER VE MEVZUAT ANALİZİ	34
1- Yasal Yükümlülükler	34
2- Özürlülükle İlgili Mevzuat	36
3- Kurumun Diğer Kurumlarla İlişkilerini Düzenleyen Hükümler.....	40
4- Teşkilat Şeması.....	44
D - FAAALİYET ALANLARI İLE ÜRÜN VE HİZMETLERİN	
BELİRLENMESİ	45
1- Faaliyet Alanları	45
2- Faaliyetlere İlişkin Hizmet Çıktıları	48
3- Özürlüler İdaresi Başkanlığının Gerçekleştirdiği Önemli Faaliyetler	49
E- PAYDAŞLAR VE FAAALİYET İLİŞKİSİ	62
F- KURULUŞ İÇİ ANALİZ VE ÇEVRE ANALİZİ.....	64
1. Kuruluşun Yapısı	65
2. İnsan Kaynakları.....	66
3. Kurum Kültürü.....	70
4. Teknoloji.....	70
5. Mali Durum	71
6. Kuruluş Çalışanlarının Motivasyon Düzeyi ve Kuruluşun Durumuna Dair Değerlendirme ve Beklentiler	74
7. Çevre Analizi	75
2. GELECEĞE BAKIŞ	85
A. MİSYON.....	86
B. VİZYON.....	86
C. TEMEL DEĞERLER.....	86
D. AMAÇLAR, HEDEFLER VE STRATEJİLER	87
E- PERFORMANS KRİTERLERİ	91
3. MALİYETLENDİRME.....	94
4.İZLEME VE DEĞERLENDİRME	98

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Teşkilat Şeması	44
Şekil 2. Faaliyetlere İlişkin Hizmet Çıktıları	48
Şekil 3. Personel Sayısı.....	68
Şekil 4. Personelin Cinsiyet Dağılımı.....	68
Şekil 5. Personel Öğrenim Durumu	68
Şekil 6. Özürlüler İdaresi Başkanlığının Yıllara Göre Bütçe Ödenekleri.....	72
Şekil 7. Özürlüler İdaresi Başkanlığının Giderlere Göre 2007 Yılı Ödenek Durumu	73

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Paydaş Matrisi	62
Tablo 2. Paydaş/ Faaliyet Matrisi	63
Tablo 3. Personel ve Kadro Durum Tablosu.....	67
Tablo 4. Unvanlara Göre Dolu- Boş Kadro Dağılımı ve Sayısı.....	69
Tablo 5. Bilişim Teknolojisi sayısal verileri.....	71
Tablo 6. Özürlüler İdaresi Başkanlığı Bütçe Ödenekleri	72
Tablo 7. Özürlüler İdaresi Başkanlığının Giderlere Göre 2007 Yılı Ödenek Durumu	73
Tablo 8. Performans Kriterleri.....	91
Tablo 9. Maliyet Tablosu	95
Tablo 10. Kaynak Tablosu	97

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
GSYİH	: Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
GZFT	: Güçlü, Zayıf, Fırsatlar ve Tehditler
ICF	: Uluslararası İşlevsellik Sınıflandırması (International Classification of Functioning)
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization)
KDV	: Katma Değer Vergisi
KHK	: Kanun Hükümünde Kararname
m.	: Madde
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÖZİ	: Özürölüler İdaresi Başkanlığı
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
SHÇEK	: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
SPHE	: Stratejik Plan Hazırlama Ekibi
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TS	: Türk Standardı
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme)
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (United Nations Children's Fund)
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization)

Hayatı Paylaşmak İçin

Engel Yok!..

GİRİŞ

Türk kamu yönetiminin genç bir kurumu olan Özürllüler İdaresi Başkanlığı 3 Aralık 1996 tarihli ve 4216 sayılı Yetki Kanununa dayalı olarak 25 Mart 1997 tarihli ve 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Başbakanlığa bağlı olarak kurulmuştur. Taşra teşkilatı bulunmayan Kurum, hizmetlerini bir devlet bakanına bağlı şekilde sürdürmektedir.

Dünyadaki gelişmeler, Türk kamu yönetiminde kapsamlı bir yeniden yapılanma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Toplumun taleplerine karşı daha duyarlı, katılımcılığa önem veren, hedef ve önceliklerini netleştirmiş, hesap veren, şeffaf, etkin bir kamu yapılanmasının gereği olarak “stratejik yönetim” yaklaşımı benimsenmiştir. Bu kapsamda, 2003 yılında kabul edilerek 2005 yılında yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 9. maddesinde “Kamu idareleri; kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan

göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlarlar” hükmüne yer verilerek, kamu idarelerinin politika üretme kapasitelerinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

Başkanlığımız, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı’nın 26/05/2006 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İdarelerinde stratejik planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmeliğin Kamu İdarelerinde stratejik planlamaya Geçiş Takviminde 2. grupta yer almış ve ilk stratejik planın kapsayacağı dönem olarak da 2008- 2012 olarak belirlenmiştir. Ancak Başkanlığımız gönüllü olarak bu çalışmalara başlamış, 12 /12/ 2005 tarihinde Başkanlık Makamı tarafından verilen olur ile bu görev Proje ve Koordinasyon Dairesine verilmiş ve bu Başkanlık görevini Temmuz -2006 tarihine kadar devam ettirmiştir. Bu tarihten sonra planın tamamlanmasına kadar çalışmaları Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi devam ettirmiştir. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol kanunu uyarınca Başkanlığımızda kurulan Stra-

teji Geliştirme Müdürlüğüne atanan iki Mali Hizmetler Uzmanının katılımı ile stratejik planın hazırlanmasını koordine etme görevi bu birim tarafından sağlanmaya başlamıştır. Strateji Geliştirme Müdürlüğüne yönetici atanmasının ardından da koordinatörlük görevi bu birim tarafından yürütülmüştür.

Stratejik Planlama Çalışmalarında İzlenen Yöntem

Başkanlığımızda 12.12.2005 tarihinden itibaren başlatılan stratejik planlama çalışmalarında; DPT Müsteşarlığı tarafından Mayıs 2003'te yayımlanan "Kamu Kuruluşları için Stratejik Planlama Kılavuzu" temel doküman olarak kullanılmıştır. Başkanlığımızın kuruluşundan bu yana proje yönetimi konusunda elde etmiş olduğu tecrübelerin planlama çalışmalarına yansıtılmasına dikkat edilmiş olup, bu çerçevede, planlama sürecinin belirli bir zaman dilimi içerisinde tamamlanması ve kaynakların etkin kullanımı amacıyla, SPHE tarafından bir iş takvimi oluşturulmuş ve çalışmalar söz konusu takvime uygun olarak yürütülmüştür.

Hazırlık Dönemi

Stratejik planlama çalışmalarının ilk adımını hazırlık dönemi çalışmaları teşkil etmiştir. Bu adımlar;

1. Üst Yönetim Desteğinin Sağlanması
2. Stratejik Planlama Ekibinin Oluşturulması
3. Kurum içi ve kurum dışı yazışmaların yapılması
4. Stratejik Planlama Ekibi Çalışma Usul ve Esaslarının Belirlenmesi
5. İş Takviminin Oluşturulması

Üst Yönetim Desteğinin Sağlanması

Stratejik planlama çalışmalarında başlangıç aşamasından itibaren üst yönetim desteği sağlanmıştır. Bu destek planlama çalışmalarının tüm kurum tarafından benimsenmesi ve hazırlanan planın sahiplenilmesi açısından da önem taşımaktadır. ÖZİ çalışanları tarafından yürütülen stratejik planlama çalışmalarına ilk günden itibaren üst yönetim desteği sağlanmış, üst ve orta düzey yöneticilerle bir dizi toplantı gerçekleştirilerek, planlama modeli ve takvimi konusunda uzlaşmaya varılmıştır.

Stratejik Planlama Ekibinin Oluşturulması

SPHE'nin oluşturulmasında; planlama ekibinde temel birimlerin temsili, ekip üyelerinin kuruluş hakkında yeterli bilgiye sahip olması ve kuruluşun hedef kitlesini yeterince tanıması gibi başlıca ölçütler esas alınmıştır. Bu ölçütlere uygun olarak 9 kişilik SPHE oluşturulmuştur. Ekibin oluşturulmasının ardından, planlama çalışmalarının yürütülmesinde SPHE tarafından izlenecek çalışma usul ve esasları tespit edilmiştir.

İş Takviminin Oluşturulması

Stratejik planlama çalışmalarının yürütülmesinde proje yönetim yaklaşımı benimsenerek, planlama sürecinin adımları ihtiyaçlara göre detaylandırılmış, böylece, planlama sürecinin belirli bir zaman dilimi içerisinde tamamlanması gerçekleştirilmiştir.

Stratejik Planın Hazırlanması

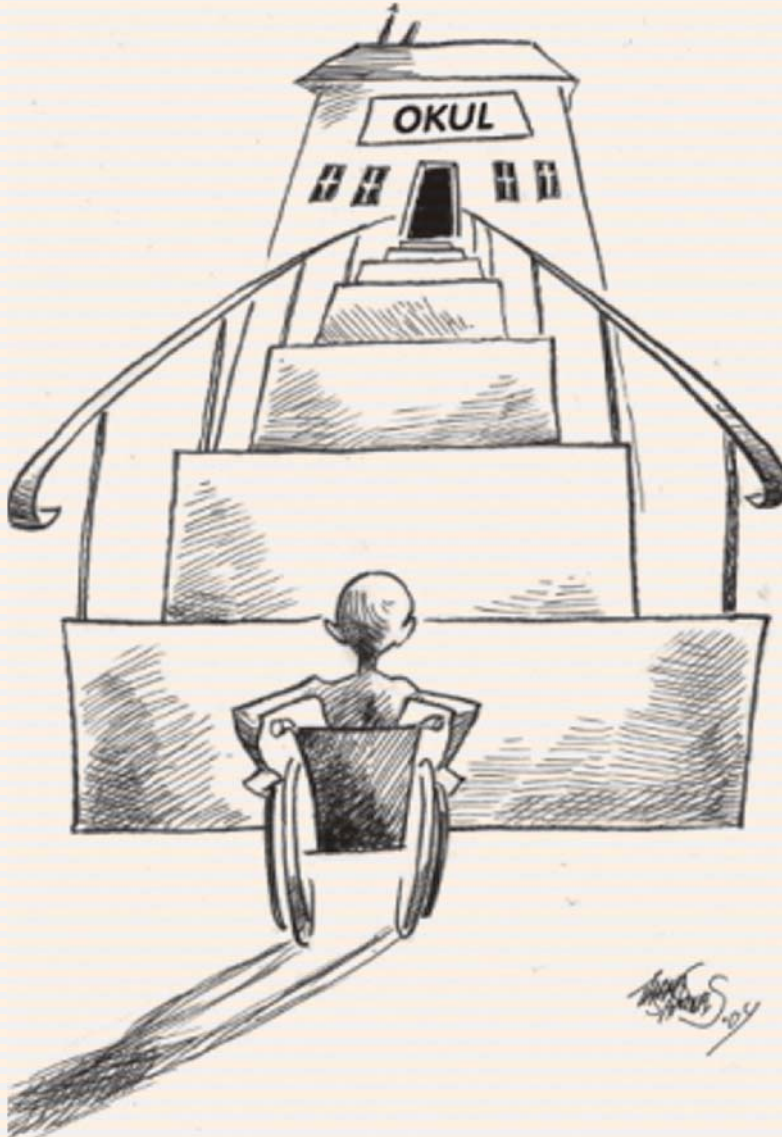
SPE tarafından oluşturulan çalışma takvimine uygun olarak, Başkanlığımızın stratejik planının hazırlanmasında kalınma planları, özürllüler şurası kararları,

Başkanlığın ana hizmet birimlerinden gelen görüşler ve paydaş kurumların (kamu ve özel) görüş ve önerilerinden yararlanılmıştır. Anket ve çalıştay teknikleri ile gerçekleştirilen çalışmalar, Başkanlığımızın varoluş nedeni, geleceği, güçlü ve gelişmeye açık yönlerinin tespitinde temel girdi olarak kullanılmıştır. Özürllüler İdaresi Başkanlığı'nın stratejik planında aşağıdaki bölümler yer almaktadır.

- Durum Analizi
- Geleceğe Bakış
- Maliyetlendirme
- İzleme ve Değerlendirme

Ülkemizdeki 8,5 milyon özürllü kişiye ve özürllülük alanına hizmet veren bir kurum olan Özürllüler İdaresi Başkanlığı 2008–2012 stratejik planının, çalışmaların etkin ve verimli bir biçimde yürütülmesi için önemli bir rehber olacağına inanılmaktadır.

1. Bölüm Durum Analizi

1. DURUM ANALİZİ

A- TÜRKİYE'DE ÖZÜRLÜLÜK

Özürllü tanımlı

Yüzyıllardan beri toplumda var olan özürllülük sorunu insanlık tarihi kadar eskidir. Ancak bu sorunun ortadan kaldırılmasına yönelik gayretlerin hiç birisi özürllülüğü ortadan kaldıramamıştır. Savaşlar, terör olayları, depremler, yangın, su baskını gibi doğal afetler, toprak kaymaları, bina çökmeleri, heyelanlar, trafik kazaları, deniz kazaları, ev kazaları, iş kazaları, yangınlar, ilaç, uyuşturucu madde, besin ve kimyasal madde zehirlenmeleri, yaralanmalar, çarpmalar ve uygarlığın beraberinde getirdiği sayısız birçok nedenin, özellikle gelişmekte olan ülkelerde özürllülerin sayısını hızla arttırdığı bilinmektedir. Sağlık hizmetlerinin yeterince gelişmemiş olduğu ülkelerde, yukarıda belirtilen nedenlere ek olarak doğum öncesi ve doğumdan kaynaklanan özürllülükler de eklendiğinde, özürllülüğün mevcudiyetinin önemli boyutlarda olduğu görülmektedir.

Özürllülük, doğuştan ya da sonradan olma herhangi bir hastalık veya kaza nedeniyle kişinin bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal fonksiyonlarında

belirli bir oranda sürekli azalma ve kayıplara neden olan, organ yokluğu veya bozukluğu sonucu normal yaşam gereklerine uyum sağlama ve günlük ihtiyaçlarını karşılamada güçlük olarak tanımlanmaktadır. Bu düzeyde özürllü olan kişiye “özürllü-sakat-engelli” adı verilmektedir. Bu insanlar, toplumsal rollerini gerçekleştirebilmek için bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyarlar.

Ülkenin genel özürllülük profili

Türkiye İstatistik Kurumu ve Özürllüler İdaresi Başkanlığı tarafından yapılan 2002 Özürllüler Araştırması sonuçlarına göre, ülkemizdeki toplam nüfusun % 12,29'unu özürllü vatandaşlar oluşturmaktadır. Yaklaşık 8,4 milyon özürllüyü ifade eden toplam özürllü vatandaşların %9,7'si süreğen hastalığı olanlar; %1,25'i ortopedik, %0,48'i zihinsel, %0,38'i dil ve konuşma, %0,37'si işitme, %0,6'sı görme özürllü bireylerden oluşmaktadır.

Özürllü vatandaşlar için en önemli sorunların başında istihdam gelmektedir. Her beş özürllüden yalnızca biri (%21.7) işgücü piyasasında yer almaktadır. Erkek

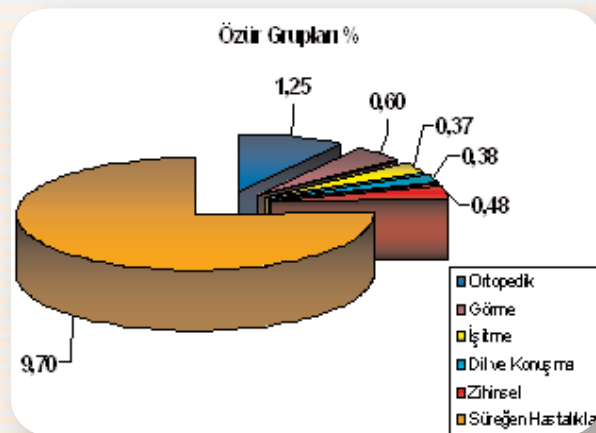
özürlüler için %32,2 ve kadın özürlüler için ise %6.7 olan bu oran, kentlerde %25,6 ve kırsal alanda %17,7'dir. Özürlülerin işgücüne katılma oranındaki düşüklüğün en önemli sebepleri; eğitilmiş ve bir meslek sahibi olmuş özürlü kişi sayısının azlığı, toplumun özürlü kişilere önyargılı bakışı, ulaşılabilirlik sorunları, işyerlerinde uygun ortamın yaratılmaması, işverenlere teşvik ve ceza uygulamasının etkin işlememesidir. Özürlülerin işgücüne katılımda yaşadığı bu tür sorunlar sosyal dışlanma ve yoksulluk riskini de beraberinde getirmektedir.

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) istatistiklerine göre, 2002 yılı sonu itibariyle yıllık istihdam 10880 iken, Başkanlığın çalışmaları sonucunda . 2006 yılı içinde iş arayan özürlülerden 1.202'si kamuda, 22.579'u özel sektörde olmak üzere 23 bin 781 özürlünün işe yerleştirilmesiyle bu sayı iki katını aşmıştır. Bu sonuç dahi yeterli görülmemektedir; 2006 yılı sonu itibariyle 57 bin 151'i erkek, 10 bin 492'si kadın olmak üzere toplam 67 bin 643 özürlü kişi işe yerleştirilmeyi beklemek-

tedir. Bunun dışında, uzun yıllar iş aradığı halde iş bulamadığı için iş aramaktan vazgeçmiş ve özürlü maaşı ile yaşayan çok sayıda kişi bulunmaktadır.. Buna karşılık özel sektörde yaklaşık 20 bin, kamuda ise yaklaşık 2 bin 300 olmak üzere 22 bin civarında açık kontenjan bulunmaktadır. Sonuç olarak, özürlülerin istihdamının yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir.

2002 Türkiye Özürlüler Araştırmasına göre özürlülerin % 21'inin okur-yazar olmadığı görülmektedir. Özürlülerin yalnızca % 13,7'si mesleki eğitimden faydalanmaktadır.

Özürlülerin sosyal güvenlik hizmetlerinden yararlanma düzeylerine bakıldığında % 60.2'sinin yani 5 milyon

özürllünün sosyal güvenlik hizmetlerinden faydalandığı görölmektedir. Bunların yaklaşık 4,2 milyonunu süregelen hastalığı olanlar oluştururken, 800 bini ise ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürllülerden oluşmaktadır. Sosyal güvencesi olan 5 milyon özürllünün % 45'i kendi adına ve % 55 ise hak sahibi sıfatıyla sosyal güvenlik hizmetlerinden yararlanmaktadır. Sigortalının çalışamayacak durumda olan özürllü çocukları ise hem söz konusu aylık ya da gelirden hem de sağlık yardımlarından yaşamları boyunca faydalanmaktadır.

Özürllülük alanındaki gelişmeler 2005 yılında yürürlüğe giren Özürllüler Kanunu ile yeni bir ivme kazanmıştır. Kanun, genelden özele doğru bir takım yenilikler getirmiştir. Bu yenilikler; temel insan haklarının sağlanmasında anahtar rol oynayan, hizmetlerin sunumuna çağdaş açılımlar getiren kavramlar ve tanımlar ile bu bağlamda ayrımcılığa karşı korumadan başlayıp, özürllülere sunulan hizmet ve katkılardaki gelişen hakları kapsamaktadır.

Sosyal destek kapsamında, Mart 2007 itibariyle 318 bin muhtaç durumdaki

özürllüye Emekli Sandığı tarafından aylık mali yardım yapılmaktadır. Emekli Sandığı tarafından 2022 sayılı Kanun kapsamında muhtaç durumdaki özürllülere verilen aylıkların miktarı özür derecesine bağlı olarak 2007 yılı için aylık 147 YTL ve 220 YTL arasında değişmektedir.

Özürllüler Kanunu ile sosyal güvencesi olsun ya da olmasın özel eğitime ihtiyaç duyan özürllü çocukların özel eğitim kurumları ve rehabilitasyon merkezlerinden yararlanması halinde, bu kurumlara Milli Eğitim Bakanlığı'nca 2007 yılı itibariyle bireysel ve grup eğitimi için toplam aylık 388.80 YTL nakit ödeme yapılmaktadır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu(SHÇEK), özürllülerin bakım ve korunmalarına dönük hizmet vermekte, bakıma muhtaç özürllülere ilk defa evde ve özel kurumlarda bakım için, asgari ücretin iki katı tutarına varan oranlarda bakım yardımı sağlamaktadır. Muhtaç durumdaki özürllüler, devletten Emekli Sandığı aracılığıyla sosyal yardım kapsamında aylık almaktadır. Aylıklarda Özürllüler Kanunu ile 2-3 kat artış sağlanmıştır.

Özörlöler, yardımcı araçlar/bilgisayar programları alımında Katma Değer Vergisinden (KDV) muaftır. Ayrıca, 200 metrekareden küçöek tek konutu olan özörlölerden emlak vergisi alınmamakta, özörlö çalışanlar veya özörlöye bakmakla yükömlö olanlar, özörlölük durumuna göre değişen oranlarda gelir vergisi indirimlerinden yararlanmaktadır.

Sorumlu kuruluşlar

Özörlöler için verilen hizmetlerin koordinasyonu ve ulusal politika oluşturulmasına yardımcı olmak amacıyla 1997 yılında Özörlöler İdaresi Başkanlığı kurulmuş; çıkarılan çeşitli kanun ve yönetmeliklerle özörlölerin eğitim, istihdam, sosyal ve kültörel yaşama katılım ve ulaşılabilirlik sorunlarının çözümlüne dönök yasal düzenlemeler yapılmıştır.

Türkiye'de özörlölere yönelik hizmetleri yürüten başlıca kurumlar; Özörlöler İdaresi Başkanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, üniversiteler, valilik ve kaymakamlıklar ile yerel yönetimlerdir.

B - TARİHİ GELİŞİM

Tarihimizde dezavantajlı gruplara yönelik olarak her zaman olumlu bir tutum ve davranış sergilenmiştir. Bu kapsamda örf, adet, geleneklerimiz ve halkın dayanışma duygusu özörlölere verilen hizmetlere dayanak teşkil etmiştir. Yüzlerce yıllık geçmişı olan vakıf, lonca ve hayratlarımız geleneksel kurumlar olarak bu alanda önemli görev üstlenmişlerdir. Osmanlı Devleti döneminde özörlölerin yaşlılar evinde koruma altına alındığı ya da bazılarının yeteneklerine uygun işlerde çalıştırıldıkları dikkati çekmektedir. Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte özörlölük alanında uluslararası gelişmelere paralel çalışmalar başlamış, Mustafa Kemal Atatürk tarafından çocuk hakları bağlamında özörlö çocukları da kapsayan ilk belge olan "1924 Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi"nin imzalanması, bu dönemin ilk adımını oluşturmuştur.

Başta İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi olmak üzere birçok belgede, özörlölüğe temelde bir insan hakları sorunu olarak yaklaşılmıştır. Anayasamız ve buna bağlı çıkarılan yasalarımız da evrensel ilkeler doğrultusunda devleti özörlö-

lölülerin sorunlarına ilişkin yükümlölü kılmıştır.

Cumhuriyet Dölne miyle birlikte; toplum refahını ve insan değeri ni ön planda tutan bir düşölncenin gereği olan sosyal hukuk devleti anlayışı ve eşitlik ilkesi çerçevesinde özölrlölü kişilerin başta Anayasa olmak üzere kanunlar karşısında tüm vatandaşlara tanınan yasal hak ve görevlere sahip oldukları ifade edilmiştir. Diğer yandan da fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

Dölnyada olduğu gibi ölkemizde de özölrlölü lere yönelik gelişmeler 1980 yılından itibaren hız kazanmıştır. Özölrlölü lere yönelik hizmetlerin koordinasyonu ve izlenmesini sağlamak amacıyla 1981 yılında Sakatları Koruma Milli Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. 1982'de yürürlöğe konulan Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında da özölrlölü kişilerin hakları güvence altına alınmıştır.

3 Aralık 1996 tarihli ve 4216 sayılı Yetki Kanununa dayalı olarak 25 Mart 1997 tarihli ve 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sakatları Koruma Milli

Koordinasyon Kurulu kapatılarak Başbakanlığa bağlı Özölrlölü lere İdaresi Başkanlığı kurulmuştur. Taşra teşkilatı bulunmayan Kurum, hizmetlerini bir Devlet Bakanına bağlı şekilde sürdürmektedir.

Özölrlölü lere alanında köklölü yasal düzenleme ve buna bağlı süreçleri aşğıdaki gibi üç bölölme ayırmak suretiyle incelemek uygun olacaktır.

Bunlar;

1996 yılından önceki dölne m,
1996- 2004 yılları arası dölne m ve
2005 yılı ve devamı olan içinde bulunduğumuz dölne mdir.

1996 Yılından Önceki Dölne m

Çok eskilere götürölülebilen uzun zaman dilimi 1996'dan önceki dölne m olarak belirtilmiştir. Bu dölne m başlangıcı olmayıp, bitiş tarihi belli olan bir süreci kapsamaktadır. Cumhuriyetin ilanına kadar uzanan dölne mden bahsedilirse 73 yıllık bir süreçtir. Bu dölne mde yapılan düzenlemelerde, doğrudan özölrlölü lere odaklanmış, onlara özgölü bir kanun yapma yoluna gidilmediği görölür. Özölrlölü lere ilgili hususlar ekseriyetle uluslararası yasalar, anayasa ve buna

dayanarak çıkarılan; sosyal hizmet ve yardımlar, sağlık, eğitim, iş ve yerel yönetimlere ilişkin kanunlarda yer almıştır. Bunlar arasında eski bir tarihi bulunan, 1930 tarihli 1580 sayılı eski Belediye Kanunu, eski 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu, 854 sayılı Deniz İş Kanunu, eski 1475 sayılı İş Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ve 16 Mart 1987 tarihli Sakatların İstihdamı Hakkında Tüzük özürlülük ve özürllüer konusunda öncelikli mevzuat olarak karşımıza çıkmıştır.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de özürllüelere yönelik gelişmeler 1980 den itibaren yoğunluk kazanmıştır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 3 Aralık 1981 tarihinde aldığı bir kararla bu yılı “Özürlüler Yılı” ilan ederek 1982 yılında “Özürlü Kişilerle İlgili Dünya Eylem Programı”nı yürürlüğe koymuştur. Bu çerçevede, bu on yıllık periyotta her yılın 10-16 mayıs tarihleri arası “Sakatlar Haftası” kutlama-

ları çerçevesinde önemli etkinliklerde bulunmak suretiyle kamuoyunun dikkati özürllülük ve özürllüler üzerine çekilmiştir. Her yıl Sakatlar Haftası çeşitli özür gruplarına yönelik etkinliklerle kutlanmıştır. “Özürlüler On Yılı”nın 1993 yılında sona ermesiyle tarihi bir anlam taşıyan 3 Aralık günü “Dünya Özürllüler Günü” olarak kutlanmaya başlanmıştır. Buna rağmen Sakatlar Haftası kutlamalarının hala sürdürölüyor olması, Birleşmiş Milletler kararının ülkemizde ne denli kabul gördüğünün en belirgin örneğini teşkil etmektedir. Bugün başka ölkelerden ayrı şekilde ülkemizde hem 3 Aralık Dünya Özürllüler Günü, hem de 10-16 Mayıs Sakatlar Haftası düzenli olarak kutlanmaya devam edilmektedir. Özürllülerle ilgili önemli sorunlar bu tür gelenekselleşen kutlama günlerinde dile getirilmiştir.

Türkiye’ de mevzuat anlamındaki özürllülerle ilgili düzenlemeler uluslararası kurum ve kurullar doğrultusunda, özellikle 1982 Anayasası ile yer almaya başlamıştır.

Yakın zamana kadar sosyal yardımlar, sosyal hizmetlerin bir parçası kabul edi-

lirken bugün sosyal yardımlar ayrı bir başlıkta, sosyal hizmetlerden bağımsız olarak değerlendirilebilmektedir. Bu süreç teknik, sağlık ve sosyal bilimlerin kendi içinde ayrıştırılarak birer ayrı disiplin haline gelmesi şeklinde olmuştur. Buna paralel, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu hem sosyal hizmet, hem de yardım kuruluşu olarak çocuk, yaşlı, kadın, özürlü ve muhtaç kimselere yönelik hizmette bulunan tek genel kuruluş olmasına rağmen şimdi her özel gereksinim grubuna ayrı bir kurum oluşturulmuştur. Kadınlar için Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, özürlüler için Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve yoksunluk ve yoksulluk içinde olanlara yönelik ise Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Yukarıda belirtildiği gibi, özürlülere yönelik hizmetler de Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumundan farklı olarak sosyal hizmetler genelinden daha özele indirgenmiş olup, konusu sadece özürlü ve özürlülük olan bir birimin kurulmasına yol açmıştır. Açıklanmaya çalışıldığı üzere; bu alandaki gelişmeler, olayları ve kavramları daha yakından tanıma, inceleme ve de-

ğerlendirme ihtiyacından kaynaklanmıştır.

İkinci Dönem

İkinci dönemin başlangıcı, aynı zamanda Dünya Özürlüler Gününe paralel 3 Aralık 1996 tarihidir. Ülkemizde özürlülere yönelik geniş çaplı, köklü ilk yasal hareket 3 Aralık 1996 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde "oybirliği" ile kabul edilmiş olan 4216 sayılı Yetki Kanunu ile başlatılmıştır. Bu Kanunla hükümete, Özürlüler İdaresi Başkanlığının kurulması ve özürlülerle ilgili olarak bazı kanunlarda değişiklik yapmak üzere KHK çıkarma yetkisi verilmiştir. Yetki Kanunu çerçevesinde 25 Mart 1997 tarih ve 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, 30 Mayıs 1997 tarih ve 572 sayılı Özürlülerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında KHK ve 30 Mayıs 1997 tarih ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında KHK'ler çıkarılmıştır. Yürürlüğe konulan adı geçen üç kararname özürlüler alanının temel mevzuatını oluşturmuştur.

571 sayılı KHK ile Türkiye'de ilk kez adını "özürlüler" den alan bir kurum teşkil edilmiştir. Özürlüler İdaresi Başkanlığı

Kurumsal yapılanma açısından, Başkanlığın daha etkin ve verimli çalışabilmesi amacıyla, kuruluş kararnamesi

Özürölör Kanununun yürürlüğe girmesi ölkemizde özürölölük açısından

olan 571 sayılı KHK de belirtilen yapılanmadan farklı şekilde ana hizmet birimleri yeniden yapılandırılmıştır.

Özürllülük alanında çağdaş dünyadaki gelişmeler ve evrensel ilkeler ışığında ülkemizin en dezavantajlı kesimini oluşturan özürllülerin sorunlarının çözümü için yeni sosyal politikalara ve özürllülerini ilgilendiren mevzuatın yeniden düzenlenmesine duyulan ihtiyaçtan hareketle başlatılan çalışmalar sonucunda 5378 sayılı Özürllüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun yürürlüğe girmiştir.

C-YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER VE MEVZUAT ANALİZİ

1-Yasal Yükümlülükler

Başkanlığın yasal yükümlülükleri, kuruluşunu sağlayan 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Genel Esaslar ve Başkanlığın Görevleri başlıkları altında düzenlenmiş bulunmaktadır.

Genel Esaslar

Madde 2 - Bu hizmetin yürütülmesine ilişkin genel esaslar şunlardır:

- Eşit katılım için, özürllülerin sahip oldukları hak ve yükümlülükler konusunda birey, aile ve toplumun bilinçlendirilmesi, tıbbi bakım ve rehabilitasyonlarının sağlanması, günlük yaşamlarında kendi başlarına yaşayabilme kapasitelerinin artırılması,
- Bilgi, hizmet ve fiziksel çevre koşullarının özürllüler için ulaşılabilir hale getirilmesi,
- Doğumdan başlayarak okul öncesi, okul çağı ve yetişkinleri kapsayacak biçimde tüm özürllülere eğitimde fırsat eşitliği sağlanması,
- İstihdamın, mesleki eğitim ve rehabilitasyonla birlikte gerçekleştirilmesi, istihdam alanlarının özürllülerin kullanımına uygunluğunun sağlanması ve teknolojiye uygun alet ve cihazların özürllülerce elde edilmesini kolaylaştırıcı önlemlerin alınması,
- Özürllülerin sosyal güvenlikleri ile gelirlerinin korunması, aile hayatı

ve kişisel bütünlükleri ile kültür, eğlence, spor ve din alanlarına tam katılımlarının sağlanması,

- f) Özürlülere ilişkin plan ve programlar ile ekonomik ve sosyal statülerini etkileyen tüm kararların alınması sırasında özürlülerin katılımlarının sağlanmasıdır.

Başkanlığın görevleri

Madde 3 - Özürlüler İdaresi Başkanlığı'nın görevleri şunlardır:

- a) Özürlülüğün önlenmesi, eğitim, istihdam, rehabilitasyon, topluma uyum ve diğer konularda ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,
- b) Özürlülere yönelik olarak faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, sorunlarını ve çözüm yollarını araştırmak, bu konuda teklifler hazırlamak ve hazırlatmak,
- c) Özürlülerle ilgili konularda inceleme ve araştırmalar yapmak ve yaptırmak, istatistiki bilgilerin toplanmasını ve veri tabanı oluşturulmasını sağlamak, bu konuda projeler hazırlamak ve hazırlatmak, bunları incelemek, değerlendirmek ve uygulamak,

- d) Özürlülerle ilgili uluslararası gelişmeleri takip etmek, antlaşma ve sözleşmelerin ülkemizdeki uygulamalarını izlemek ve değerlendirmek,
- e) Özürlülerle ilgili kanun, tüzük ve yönetmelik tasarıları ve kanun tekliflerini incelemek, görüş bildirmek ve bu konuda teklifler hazırlamak,
- f) Gönüllü kuruluşlar ve yerel yönetimlerle işbirliği yapmak, ortak projeler hazırlamak ve sunulan projeleri desteklemek,
- g) Görev alanları ile ilgili konularda görsel ve yazılı basın, yayın ve tanıtma faaliyetlerinde bulunmak, eğitim amaçlı filmler yaptırmak,
- h) Yürürlükte bulunan mevzuata dayanılarak münhasıran özürlülere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanmada kullanılmak üzere kimlik kartı hazırlamak,

Bu kimlik kartı ile ilgili usul ve esaslar Başkanlıkça hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Başkanlığın bağlı olduğu Bakanın onayı ile özürlü kimlik kartı hazırlama veya verme yetkisi, valiliklere devredilebilir. Özürlü kimlik kartı hazırlama ve

verme usûl ve esasları, İçişleri Bakanlığı ve Özürllüler İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir. (İlgili yönetmelik çıkarılarak özürllü kimlik kartı hazırlama ve verme yetkisi valiliklere devredilmiştir.)

- ı) Başbakan veya ilgili Devlet Bakanı tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Yöneticilerin sorumluluğu

Madde 21- Başkanlığın her kademedeki yöneticisi, yapmakla yükümlü bulunduğu hizmet veya görevleri Başkanlığın emir ve talimatları yönünde mevzuata, plan ve programlara uygun olarak düzenlemek ve yürütmekten üst kademeye karşı sorumludur.

Düzenleme görev ve yetkisi

Madde 25- Başkanlık görevleri ile ilgili konularda yönetmelik, tebliğ, genelge ve diğer idari metinleri düzenlemekle görevli ve yetkilidir.

2- Özürllülükle İlgili Mevzuat

Toplumun en dezavantajlı kesimi olan özürllülerimizin, sağlık, eğitim, istihdam,

bakım, rehabilitasyon, ulaşılabilirlik vb. birçok sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlarının çözüme kavuşturulabilmesi, bu amaçla oluşturulan ulusal ve uluslararası mevzuatta yer alan ilke ve düzenlemelerin uygulanması ile mümkün olabilmektedir.

Dünyada özürllülük konusu evrensel normlara oturtulmuş ve devletlere bu alanda önemli sorumluluklar yüklenmiştir. Özürllü hakları Türkiye'de başta Anayasamız olmak üzere çeşitli yasalar ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmıştır.

Özürllülük veya özürllüler konusu disiplinlerarası konuma sahip olduğundan pek çok alanı ilgilendirmektedir. Bu sebeple özürllülük alanıyla ilgili mevzuat çeşitlilik arz etmektedir. Özürllülerin sorunlarının çözümüne yönelik olarak son yıllarda yapılan mevzuat çalışmalarıyla anlamlı ve kapsamlı yenilikler ve değişiklikler yapılmıştır. Sosyal devlet için en önemli işlevsellik araçlarından biri olan sosyal toplum kavramı çerçevesinde başta özürllülerin, yakınlarının ve ilgili tüm tarafların bu kapsamda yapılan iyi-

leştirme ve düzenlemelerle ilgili olarak bilgilendirilmeleri önem kazanmıştır.

Özürlülük alanını doğrudan ilgilendiren yürürlükteki mevzuata ilişkin olarak aşağıdaki liste oluşturulmuştur. Bunun yanında, aşağıda adı geçmediği halde birey olarak özürlüleri ilgilendiren birçok düzenleme bulunmaktadır.

Kanunlar

1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
2. Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
3. 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun
4. Belediye Kanunu
5. Büyükşehir Belediyesi Kanun
6. Deniz İş Kanunu
7. Devlet Memurları Kanunu
8. Emlak Vergisi Kanunu
9. Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu
10. Evrensel Hizmetin Sağlanması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
11. Gelir Vergisi Kanunu
12. Gümrük Kanunu
13. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
14. İl Özel İdaresi Kanunu
15. İlköğretim ve Eğitim Kanunu
16. İmar Kanunu
17. İş Kanunu
18. Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanunu
19. Karayolları Trafik Kanunu
20. Kat Mülkiyeti Kanunu
21. Katma Değer Vergisi Kanunu
22. Mesleki Eğitim Kanunu
23. Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
24. Milli Eğitim Temel Kanunu
25. Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu
26. Noterlik Kanunu
27. Nüfus Hizmetleri Kanunu
28. Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun
29. Özel Öğretim Kurumları Kanunu
30. Özel Tüketim Vergisi Kanunu

31. Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun
32. Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun
33. Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu
34. Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun
35. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu
36. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu
37. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
38. Sosyal Sigortalar Kanunu
39. Terörle Mücadele Kanunu
40. Türk Ceza Kanunu
41. Türk Medenî Kanunu
42. Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu
43. Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun

Kanun Hükmünde Kararnameler

1. Özürllüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
2. Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

Yönetmelikler

1. 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşları ile Özürllü ve Muhtaç Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik
2. Bakıma Muhtaç Özürllülere Yönelik Resmî Kurum ve Kuruluşlar Bakım Merkezleri Yönetmeliği
3. Bakıma Muhtaç Özürllülerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik
4. Bakıma Muhtaç Özürllülere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği
5. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Muhtaç Aylığı ve Vakıf İmaret Yönetmeliği
6. Büyükşehir Belediyeleri Özürllü Hizmet Birimleri Yönetmeliği
7. İşaret Dili Tercümanlığı Hizmeti Verecek Personelin Yetiştirilmesi İle Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik
8. Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İşçi Olarak İstihdam Edilecek Özürllü ve Eski Hükümlülere Uygulanacak Sınav Yönetmeliği
9. Karayolu Taşıma Yönetmeliği

10. Karayolları Trafik Yönetmeliği
 11. Korumalı İşyerleri Hakkında Yönetmelik
 12. Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Sayısal Oyunlar Yönetmeliği
 13. Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Devlet Tarafından Karşılansması ve Yeşil Kart Uygulaması Hakkında Yönetmelik
 14. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
 15. Özel Mesleki Rehabilitasyon Merkezleri Hakkında Yönetmelik
 16. Özürlü, Eski Hükümlü ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmelik
 17. Özürlü ve Eski Hükümlü Çalıştırmayan İşverenlerden Ceza Olarak Kesilen Paraları Kullanmaya Yetkili Komisyonun Kuruluşu İle Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
 18. Özürlüler Veritabanı Oluşturulmasına ve Özürlülük Bilgisinin Nüfus Cüzdanında Yer Almasına Dair Yönetmelik
 19. Özürlülerin Devlet Memurluğuna Alınma Şartları İle Yapılacak Yarışma Sınavları Hakkında Yönetmelik
 20. Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik
 21. Sakatlık İndiriminden Yararlanacak Hizmet Erbabının Sakatlık Derecelerinin Tespit Şekli İle Uygulanması Hakkında Yönetmelik
 22. Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları İle Muayenelerine Dair Yönetmelik
 23. Terör Eylemleri Nedeniyle Şehit ve Malul Olanların Yakınlarının ve Çalışabilecek Durumdaki Malullerin Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İstihdamı Hakkında Yönetmelik
 24. Türk İşaret Dili Sisteminin Oluşturulması ve Uygulanmasına Yönelik Usul ve Esasların Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik
 25. Yapılarda Özürlülerin Kullanımına Yönelik Proje Tadili Komisyonları Teşkili, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
 26. Yüksek Öğretim Kurumları Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği
- Genelgeler**
1. 03 Aralık Dünya Özürlüler Günü ile ilgili 2002/58 Sayılı Başbakanlık Genelgesi

2. 2005 Özürllüleri İstihdam Yılı Konulu 2004/28 Sayılı Başbakanlık Genelgesi
3. Kamu Binaları, Kamuya Açık Alanlar ve Toplu Taşıma Araçlarının Özürllüleri Kullanımına Uygun Duruma Getirilmesi ile İlgili 2006/18 Sayılı Başbakanlık Genelgesi
4. Malul, Gazi ve Engellilere ait Araçların Parkları Konulu Genelge
5. Özürllüleri İstihdamı Hakkındaki 2006/15 sayılı Başbakanlık Genelgesi
6. Özürllüleri Kurumlarınca Karşılanmayan Giderleri Hakkındaki Genelge

Tebliğler

1. Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Özürllü Personel Çalıştırılması Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2003/2)
2. Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 47)
3. Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 7)
4. Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 222)
5. Gümrük Genel Tebliği (Seri No:2)

3- Kurumun Diğer Kurumlarla İlişkilerini Düzenleyen Hükümler

Koordinasyon ve işbirliği

Madde 22- Başkanlık, diğer kurum ve kuruluşların hizmet ve görev alanına giren konularla ilgili faaliyetlerinde, Başkanlıkça belirlenen esaslar çerçevesinde diğer kurum ve kuruluşlarla gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamaktan sorumludur.

En çok koordinasyon ve işbirliği yapılan kurumlar; Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, AB Genel Sekreterliği, Türk Standartları Enstitüsü ve Türkiye İstatistik Kurumudur.

Bilgi alma yetkisi

Madde 23- Başkanlık, özürllülerle ilgili olarak gerekli gördüğü bilgileri bütün kamu kurum ve kuruluşlarından ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden doğrudan istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi istenen bütün kamu kurum ve kuruluşları ile

diğer gerçek ve tüzel kişiler, bu bilgileri mümkün olan en kısa zamanda vermekle yükümlüdür.

Madde 19- Özürölüler Yüksek Kurulu

Özürölüler Yüksek Kurulu aşığıdaki üyelerden oluşur

- a) Özürölüler İdaresi Başkanı,
- b) Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürü,
- c) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürü,
- d) Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırımlar Genel Müdürü,
- e) Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürü
- f) Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürü,
- g) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürü,
- h) En fazla üyesi bulunan işçi ve işveren konfederasyonlarının başkanları,
- ı) Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Genel Başkanı ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonu tarafından her özür grubunu temsil eden federasyonlardan seçilecek dört üye,
- j) Başbakan tarafından en az biri üniversite öğretim üyelerinden olması kaydıyla özürölülerle ilgili ko-

nularda temayüz etmiş kişiler arasından seçilecek üç üye

Kurul Başkanının gerekli görmesi halinde Üniversite öğretim üyeleri, ilgili kurum ve kuruluşların temsilcileri veya uzmanlar kurula çağrılabilir.

Kurul, Başbakan veya görevlendirdiği bir Devlet Bakanının Başkanlığında toplanır. Bakanın bulunmadığı hallerde Kurula Özürölüler İdaresi Başkanı başkanlık eder. Kurul, üç ayda bir olağan, Başbakan, ilgili Devlet Bakanı veya Başkanın çağırısı üzerine olağanüstü toplanır.

Özürölüler Yüksek Kurulu

Madde 19 - Özürölüler Yüksek Kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Başkanlıkça hazırlanan, hazırlatılan ve incelenen projelerin öncelik sırasını tespit etmek ve uygulanacak projeleri karara bağlamak,

- b) Başkanlığın görev alanına giren konularda üst düzey politikaları belirlemek, bu konuda Başkanlığa görüş ve önerilerini bildirmek

Özürllüler Şurası

Madde 20 - Özürllüler Şurası, Başkanlığın en yüksek danışma kuruludur. Özürllülerle ilgili konularda tetkik ve teklif niteliğinde kararlar almakla görevlidir.

Şura, belirlenen tema doğrultusunda ilgili özel ve kamu kurum temsilcileriyle iki yılda bir kez toplanır.

Görevlendirme

Madde 31 - Genel ve katma bütçeli dairelerle döner sermayeli kuruluşlarda,

kanunla kurulan fonlarda, belediyeler ve özel idareler, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlarda, iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşlarında ve bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseselerde çalışanlar kurumlarının, yüksek yargı organı mensupları, hakim ve savcılar için kendilerinin de muvafakatı ile aylık ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali hak ve yardımları kuruluşlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak Başkanlıkta istihdam edilebilirler. Bu şekilde istihdam edilecek personelin en az 4 yıllık yüksek öğrenim kurumlarından mezun olmaları, görevin gerektirdiği nitelikleri

taşımaları ve en az üç yıl kamu hizmetinde fiilen çalışmış olmaları zorunludur.

Bu madde hükmüne göre görevlendirilecek personel sayısı, mevcut personelin yüzde onunu geçemez.

Sözleşme ile araştırma ve proje hazırlatma

Madde 32 – Başkanlık, görevleri ile ilgili olarak araştırma, etüd ve proje hazırlama işlerini üniversite öğretim üyeleri ile yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere sözleşme ile yaptırabilir, uygulamalı projelere destek verebilir.

Fazla çalışma ücreti

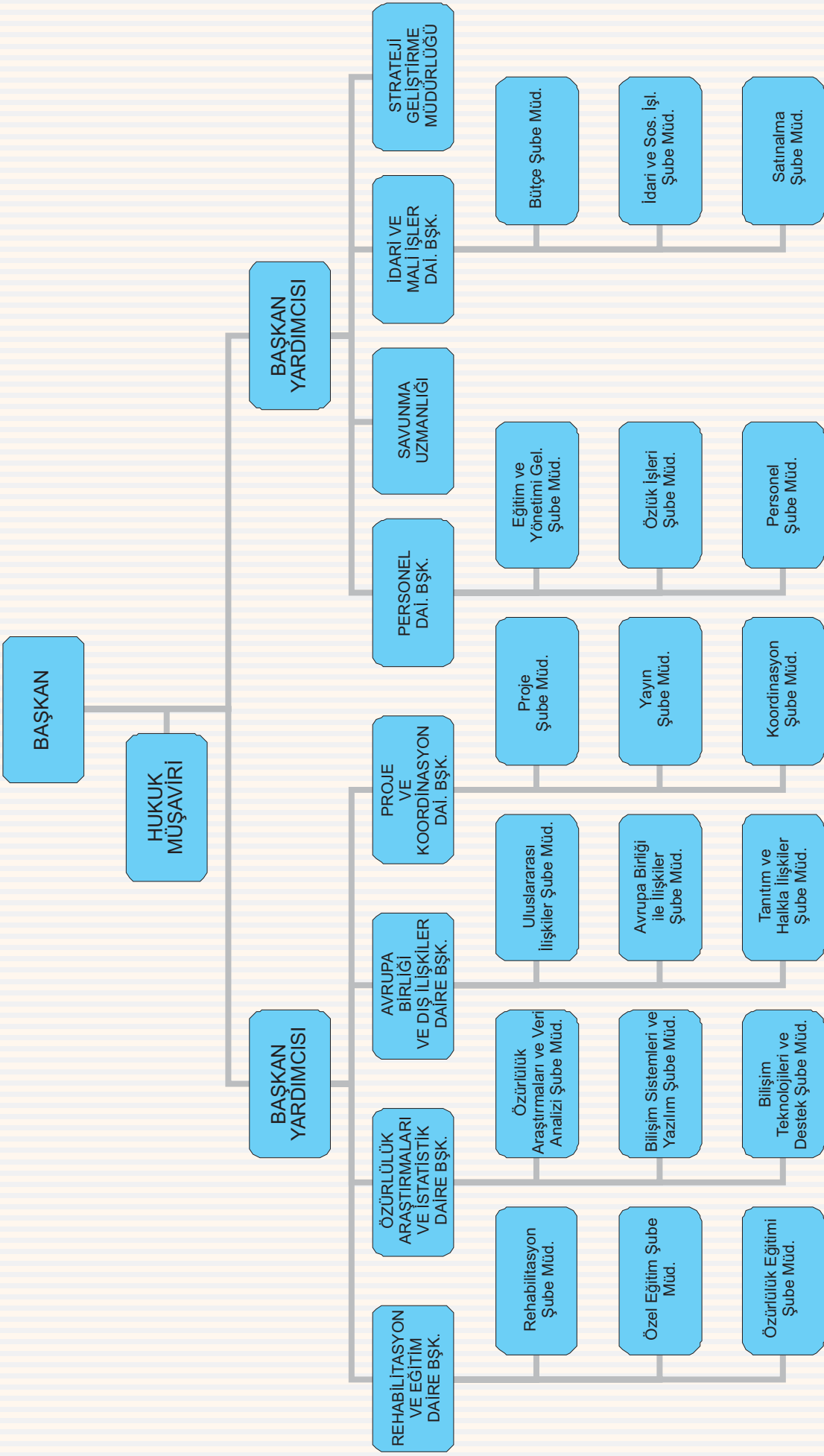
Madde 33 – Başkanlıkta fiilen görev yapan memurlara 10.10.1984 tarihli ve 3056 sayılı Kanunun değişik 31 inci maddesinde yer alan fazla çalışma ücreti aynı esas ve usüllere göre ödenir.

31 inci maddeye göre Başkanlıkta görevlendirilenler hakkında da fiilen Başkanlıkta görevli oldukları sürece birinci fıkra hükmü uygulanır.

4- Teşkilat Şeması

Özürlüler İdaresi Başkanlığı Başbakanlığa bağlı bir kurum olup, 25 Mart

1997 tarih ve 571 sayılı KHK' nin 1 inci maddesi uyarınca Başbakan bu teşkilatın yönetimi ile ilgili yetkilerini gerekli gördüğü takdirde bir Devlet Bakanı vasisıyla kullanabilir.

D - FAAALİYET ALANLARI İLE ÜRÜN VE HİZMETLERİN BELİRLENMESİ

1-Faaliyet Alanları

Kurumun hangi alanlarda faaliyet göstereceği 571 sayılı KHK' nin 3. maddesinde belirtilmiştir.

• İnceleme ve araştırma

Özel ilgi gruplarından önemli bir bölümü teşkil eden özürlülük alanında inceleme ve araştırma yapılması, bu alana yönelik sorunların tespit edilmesi, hizmetlerin verimli ve düzenli sunulmasının ön koşullarıdır. Özür-lüler, önceleri sadece sosyal hizmet ve yardımların öznesi gibi görülürken günün değişen ve gelişen koşullarında disiplinler arası bir konuma gelmiştir. Bu nedenle, sosyal hayatın temel alanları olan eğitim, sağlık, istihdam, çevre , kültür ve spor gibi birçok alanı ilgilendirmektedir. Bu alanlara ilişkin sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin belirlenmesi, bilimsel yöntemlerle gerçekleştirilecek inceleme ve araştırmalara bağlıdır.

• Bilgilendirme - bilinçlendirme

Bilgilendirme kavramından; özür-lü-

lerle ilgili mevcut programları ve hizmetleri içeren bilgilerin özür-lülere, ailelere ve bu konuda çalışan kişilere sağlanması, özür-lülerle ilgili hareket tarzları ve politikalarına ilişkin yapılan çalışmaları anlamak gerekir. Bilinçlendirme ise özür-lülerin diğer insanlarla aynı haklara ve yükümlülöklere sahip olduklarını ve tam katılımlarını güçleştiren engelleri ortadan kaldırmak için yapılan çalışmaları; özür-lülük ve özür-lülerle ilgili olumlu tutum ve davranış edindirme çalışmalarını açıklamaktadır.

• Proje

Başkanlığımızın temel faaliyetlerinden biri de özür-lülerle ilgili proje hazırlamak ve hazırlatmaktır. Hangi konularda proje üretileceği hususu 571 sayılı Özür-lüler İdaresi Başkanlığının Teşkilat ve Çalışma Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Genel Esaslar başlığındaki 2nci maddesinde belirtilmiştir. Bu projeleri toplumsal hayatın temel alanları olan; sağlık, eğitim, istihdam, sosyal hizmet ve yardımlar, fiziksel ve mimari düzenlemeler, ayrımcılık, din, spor, sanat gibi ana başlıklarda toplamak mümkündür. Aynı zamanda bu baş-

lıklar özürllülerin temel sorun alanlarının belirlenmesini açıklamak için de kullanılmaktadır.

Özürllülere yönelik çeşitli projeler Kurum tarafından üretildiği gibi, diğer kurum ve kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliğinde de yapılabilmektedir. Ayrıca Kurum, hizmet satın alma yoluyla proje gerçekleştirme imkânına da sahiptir. Bunlara ilaveten başka kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan veya yapılacak projelere danışmanlık desteği verilmektedir. Projelerle ilgili olarak; özürllülere yönelik projeleri teşvik etmek ve uygulamaları kamuoyu ile paylaşmak amacıyla yarışmalar tertip edilmektedir.

• **Koordinasyon ve işbirliği**

Türkiye’de özürllü bireylere yönelik hizmetler, hizmet alanlarına yönelik olarak farklı kurum ve kuruluşlar tarafından sunulmaktadır. Bu hizmetler birbirinden bağımsız olarak verildiği için hizmetlerin bütünlüğünü olumsuz etkilemektedir. Bu dağınıklığın ortadan kaldırılması ve özürllülerin bu hizmetlerden bütünlük içerisinde etkin ve verimli bir şekilde yararlanmasını sağlamak üzere çalışma-

larda bulunmak Başkanlığın temel kuruluş amaçlarından biridir.

Bu amaçtan hareketle, Başkanlığımız özürllülük ve özürllü bireylere yönelik uluslararası düzeydeki gelişmeleri ve çalışmaları izlemekte, gerektiğinde diğer ülkelerdeki ilgili kurumlarla işbirliğini geliştirmektedir. Bu çerçevede oluşan bilgi birikiminden, ülkemizde bu alanda oluşturulacak politikalarda yararlanılmaktadır. Ayrıca, ülkemizde hem politika oluşturma sürecinde hem de uygulamanın etkin hale getirilmesi sürecinde özürllülük konusuna taraf tüm kurum ve kuruluşlarla işbirliğine gidilmektedir.

• **Mevzuat çalışmaları**

Özürllülük konusu evrensel normlara oturtulmuş ve devletlere bu alanda önemli sorumluluklar yüklenmiştir. Türkiye’de özürllü hakları uluslararası düzenlemelere paralel olarak başta Anayasamız olmak üzere birincil ve ikincil düzenlemelerle güvence altına alınmıştır. Özürllülük veya özürllüler konusu disiplinlerarası konuma sahip olduğundan pek çok alanı ilgilendirmekte olup, mevzuatı aynı oranda çeşitlilik arz etmektedir. Bütün alanlarda olduğu gibi

özürlülük konusu da zamanla birtakım gelişim ve değişimler göstermektedir. Bunların sonucunda zamanla mevzuatta değişiklikler gündeme gelmektedir. Değişiklerin ve yeni ihtiyaçların tespit edilmesi ve yerine yeni düzenlemelerin yapılmasını gerektiren işler ve bunların hayata geçirilmesi süreci Başkanlığın mevzuat faaliyetlerini oluşturmaktadır. Başkanlığımız son yıllarda; özellikle 2005 yılından itibaren Özürölüler Kanunu ve ilgili yönetmeliklerin çıkarılması ile yoğun bir mevzuat süreci yaşamıştır.

• Sınıflandırma

Tanımlar ve sınıflandırmalar için genel bir çerçeve oluşturulması ve bu çerçevenin kullanılması özürlülük alanında birçok çalışma, özellikle özürlüler

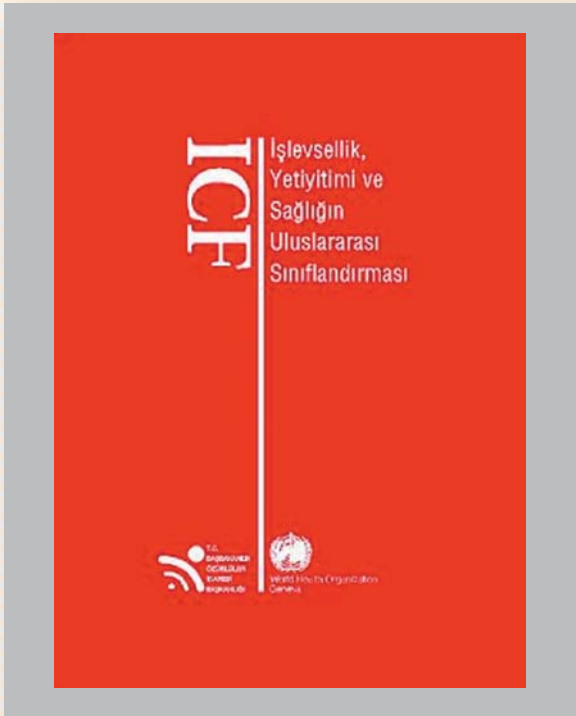
için oluşturulan hizmetler ve politikalar açısından değerli katkı sağlar. Özürlölere sağlanacak haklar bakımından; eğitim, sağlık, bakım, rehabilitasyon, istihdam ve sosyal yardımlar açısından özürlü birey hakkında ayrıntılı bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. Sınıflandırma ile karar verme ve politika oluşturmada anlamlı bilgi sağlanacak olup, bu da özürlü bireylerin durumları doğrultusunda yararlanacağı haklarda önemli ve güvenilir bir kriter oluşturmaktadır

Özürlölüler İdaresi Başkanlığı, özürlölülerin beden ve fonksiyon durumlarını en iyi şekilde derecelendirmeye ve tanılamaya yarayan bir sınıflandırma sistemini hayata geçirmek durumundadır.

Sınıflandırma işlemi 5378 sayılı Özürlölüler Kanunu ile Başkanlığa verilmiş bir görevdir.

• İstatistik ve veri tabanı

Ülkemizdeki kurumların/kuruluşların değişik çalışmalar sonucu elde ettiği özürlölülerle ilişkin çeşitli bilgiler bulunmakta, yine aynı kurum/kuruluşlar tarafından kullanılmaya çalışılmaktadır. Kurumlar araştırmalarını kendileri yap-

tığı için gereksiz kaynak israfına sebep olmakta, kendine has bilgileri içerdığı içinde bir başka kurum için yararlı olmamaktadır.

Başkanlığın ve özürllülüğe yönelik hizmet sunan kişi ve kurumların geleceği görebilmesi, buna göre planlaması ve icraatta bulunması için zorunlu olarak sağlıklı ve güvenilir güncel istatistiki verilere ihtiyacı vardır.

Özürllülerin sorunlarına çare olabilmenin olmazsa olmaz şartlarından biri de; kesin, nitelikli, güncel, ulaşılabilir ve güvenilir istatistiklerin ve bir bilgi bankasının (Veri tabanının) oluşturulmasıdır.

Güvenilir bilgi günümüzde çok önemlidir. Kaynak israfını önlemenin önemli olduğu ülkemizde doğru bilgiler, bundan sonra yapılacak yatırım planlamalarında ülke kaynaklarının israf edilmeden, etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasının sağlanması açısından çok önemlidir .

2- Faaliyetlere İlişkin Hizmet Çıktıları

Şekil 2. Hizmet Çıktıları

Faaliyetlere ilişkin hizmet çıktıları şekilde görüldüğü gibi raporlar, projeler ağırlıklı olmak üzere kitap, kaset, CD, afiş ve filmler gibi yayın materyalleridir.

3- Özürlüler İdaresi Başkanlığı'nın Gerçekleştirdiği Önemli Faaliyetler

Başkanlık özürlülük konusunda; sağlık, eğitim, istihdam, rehabilitasyon, sosyal hizmet- yardım, fiziksel çevre, kültür, spor gibi toplumsal hayatın temel alanlarına yönelik hizmetler üretmektedir. Bu hizmetleri söz konusu alanlarda; araştırma ve inceleme, bilgilendirme ve bilinçlendirme, proje üretme, koordinasyon ve işbirliği, istatistik ve veri tabanı oluşturma ve özürlülüğün sınıflandırması faaliyetlerinde bulunarak sürdürmektedir. Aşağıdaki faaliyet çeşitleri incelendiğinde, faaliyetlerle konuların çok büyük oranda örtüştüğünü görmek mümkündür.

• I. Özürlüler Şûrası

-29 Kasım- 2 Aralık 1998 tarihlerinde yapılan I. Özürlüler Şûrası “Çağdaş Toplum, Çağdaş Yaşam ve Özürlüler” ana temasında gerçekleştirilmiştir.

• II. Özürlüler Şûrası

II. Özürlüler Şûrası “Yerel Yönetimler ve Özürlüler” ana temasında 30 Mayıs - 2 Haziran ve 26-28 Eylül 2005 tarihlerinde iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Yerel Yönetimler ve Özürlüler Şûrası başta 8,5 milyon özürünün sorunlarının tartışılması ve çözüm önerilerinin getirilmesi anlamında önemli bir kazanım olmuş, aynı zamanda yerel yönetimlerce özürülerin sahiplenilmesi ve bu kişilerle yönetimler arasındaki ilişkilerin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Fiziksel çevre, özürllülerin işgücü piyasasına katılımı ve sosyal hizmetler ve yardımlar ana başlıklarında Şuraya toplam 400 üye katılmış olup, alınan kararlardan 240 adedi oylanarak şura kararı niteliği kazanmıştır. III. Özürllüler Şurasının ise 2007 yılı sonunda Bakım Hizmetleri temasında yapılması planlanmıştır.

• **Rehacare 2004 Uluslararası Rehabilitasyon ve Bakım Fuarları**

REHACARE 2004 Uluslararası Rehabilitasyon ve Bakım Fuarı 10 – 13 Kasım 2004 tarihleri arasında Almanya'nın Düsseldorf kentinde gerçekleşmiş ve Reha Turkey adı altında Başbakanlık Özürllüler

İdaresi Başkanlığı, Exprojects ve Alternatif Kamp tarafından 50.000 kişinin ziyaret ettiği fuarda ortak bir stand açılmıştır.

• **Reha İstanbul II ve III. Uluslararası Rehabilitasyon ve Bakım Günleri**

10 - 12 Haziran 2005 tarihlerinde ikincisi ve 01-03 Eylül 2006 tarihleri arasında üçüncüsü İstanbul Askeri Müze ve Kültür Sitesi'nde düzenlenen Reha İstanbul Uluslararası Rehabilitasyon ve Bakım Günleri; özürllü, yaşlı ve bakıma ihtiyaç duyan vatandaşlarımızın daha iyi koşullarda yaşamaları için çözümlerin sergilendiği, sivil toplum kuruluşlarını, üniversiteleri, üreticileri ve konunun doğrudan ilgililerini bir araya getiren en kapsamlı etkinlik olmuştur.

• **Uluslararası Bakım Kongresi**

“Şefkatli Eller, Mutlu Yüzler” sloganıyla konu ile ilgili akademisyenler İstanbul'da 2- 8 Mayıs 2005 günlerinde buluşmuştur. Uluslararası platformda gerçekleştirilen Kongre sonunda “Yaşlı Bakımı ve Aktif Yaşlanma İstanbul Deklarasyonu” yayımlanmıştır.

• Uluslararası İşitme Engelliler Birlik Konferansı

Türkiye’de bir ilke imza atan “1.Uluslararası İşitme Engelliler Birlik Konferansı” 7- 12 Eylül 2004 tarihlerinde, Türkiye İşitme Engelliler Milli Federasyonu tarafından “Benim İçin Konuş” sloganıyla Özürllüler İdaresi Başkanlığı’nın da destekleriyle İstanbul’da gerçekleştirilmiştir.

• Uluslararası Ulaşılabilirlik Konferansı

Başkanlığı-mız ve İstanbul İl Özel İdaresi işbirliğinde 24 Nisan 2007 tarihinde İstanbul’da, A.B.D., İngiltere ve Hollanda’ dan akademisyen ve uzmanların katıldığı Türk akademisyen ve siyaset adamlarının da yer aldığı; özürllülerin ve yaşlıların kara, deniz ve hava ulaşımını konu alan bir konferans gerçekleştirilmiştir.

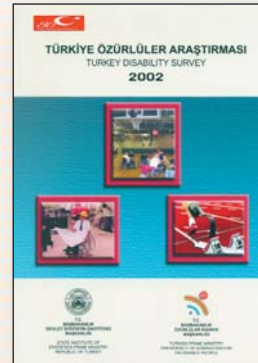

• Ulusal Yenidoğan İşitme Taraması Projesi

Başbakanlık Özürllüler İdaresi Başkanlığı yenidoğan ve süt çocukluğu döneminde işitme taramalarının ülke genelinde yaygınlaştırılması amacıyla 2000 yılında Sağlık Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi işbirliğinde kurumlar arası koordinasyon görevini üstlenerek Ulusal Yenidoğan İşitme Taraması kampanyası başlatmıştır. Kampanya 2004 yılında 24 il ve 35 doğum hastanesinde uygulamaya geçilerek kapsamı genişletilmiştir.

• 2002 Türkiye Özürllüler Araştırması

Türkiye İstatistik Kurumu ile Özürllüler İdaresi Başkanlığı işbirliğinde 2002 yılında Türkiye Özürllüler Araştırması yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre ülkemizde 8.431.937 kişi özürllü olarak yaşamını sürdürmektedir ve bunun genel nüfusa oranı %12,28 olarak tespit edilmiştir.

• Avrupa Birliği Projeleri

Herşey Zihindedir

2005 yılında GRUNDTVIG 2 öğrenme ortaklığı altında yapılan Herşey Zihindedir (It's all in the mind) proje başvurusu kabul edilmiştir. İngiltere, Romanya, Danimarka, İrlanda, Türkiye ve Kuzey İrlanda ortak çalışması sonucu oluşturulan akıl sağlığı ve zihinsel zorluklar yaşayan bireylerin eğitim sistemi içerisinde uygulayıcıların eğitim ihtiyaçlarını belirleme, iyi örneklerin paylaşılmasına yönelik "Herşey Zihindedir" başlıklı bir proje 2007 yılı Ağustos ayı itibariyle sonuçlanacaktır.

İşgücü Piyasasına Özürllülerin Entegrasyonu Sistemleri

2005 yılında GRUNDTVIG 2 öğrenme ortaklığı altında yapılan bir projedir. Polonya, Litvanya, İrlanda, Çek Cumhuriyeti, İspanya ve Türkiye'nin ortak çalışması sonucu oluşturulan ve istihdam sistemlerinde yaşanan problemlere yönelik çalışmalar yapmayı amaçlayan "İşgücü Piyasasına Özürllülerin Entegrasyonu Sistemleri" (Systems of Integration of People with Disabilities (PWD) Into Labour Market) başlıklı bir proje

sunmuştur. Bu proje 2007 yılı Ağustos ayı itibariyle sonuçlanacaktır.

• Bağımsız Yaşam Merkezleri Projesi

Özürllü bireylerde bakım, rehabilitasyon ve mesleki eğitim hizmetlerinin kalitesi ve etkin olabilmesi için yeni bir yapılanmaya ve modele ihtiyaç duyulmaktadır. Bu konuda AGİAD Yaşam Merkezi ilk model proje özelliği taşımaktadır. Bu model proje, özürllü bireylerin yaşama aktif katılımlarını desteklemek ve ailelerin bakımla ilgili endişesini gidermek düşüncesinden hareketle oluşturulmuştur.

• Toplum Temelli Rehabilitasyon Projesi

Başbakanlık Özürllüler İdaresi Başkanlığı'nın koordinasyonunda yerel yönetimler, yerel kaynaklar, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak Toplum Temelli Rehabilitasyon konusunda örnek bir modeli gerçekleştirmek bu projenin konusudur. Eşitsizlik duvarlarını yıkıp özürllü-özürllü olmayan, güçlü-zayıf, zengin-fakir, kadın-erkek, tüm insanlara eşit saygı, eşit fırsat ve eşit hakların sağlanacağı bir sosyal düzene doğru çabadır.

Bu kapsamda Ankara Sincan İlçesi Plevne Mahallesi'nde Toplum Temelli Rehabilitasyon Projesine yönelik pilot çalışması yapılmıştır.

• **Özür-lü Dostu Belediyeler Yarışması**

Yerel yönetimlerin özür-lülere yönelik hizmetlerini tanıtmak ve onları teşvik

etmek amacıyla büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir ilçe belediyelerini kapsayan bir yarışma projesidir. Proje 3 Aralık

2006 tarihinde dereceye girenlere ödüllerin ve katılan belediyelere katılım belgelerinin verilmesiyle tamamlanmıştır.

• **Engelsiz Türkiye Projesi**

2007 yılı ortasında başlatılan proje; Özür-lülere Kanunu ile eğitim, sağlık, istihdam, sosyal güvenlik, sosyal hizmet ve yardımlar ve ulaşılabilirlik alanında sağlanan hakları ve bu hakların nasıl kullanılacağını açıklamak, özür-lülerle ilgili kurum ve kuruluşları bilgilendirmek özür-lüler konusunda toplumsal bilinç yaratmak amacıyla 81 ilde uygulanmaktadır. Projenin 2009 yılında tamamlanması beklenmektedir.

• Proje Yarışması 2004

Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Özürlülerin yaşam kalitesini yükselten, destekleyen ve alternatif çözümlerle sosyal yaşam içerisinde aktif rol almalarını sağlayacak çalışmalar yapan kişi kurum ve kuruluşları desteklemek amacıyla bir proje yarışması düzenlemiştir. Proje yarışmasının Ödülleri 3 Aralık 2004 Dünya Özürlüler Gününde sahiplerini bulmuştur.

• Onur Ödülleri

Başkanlık ilk defa 3 Aralık 2003 tarihinde özürlülük alanında başarı gösteren kuruluşlar ile başarılı özörlölere Kasım 2003 tarihinde yapılan anket uygulaması sonucunda; spor, sanat, eğitim, iş ve ekonomi, bilim ve teknoloji alanlarında onur ödülleri verilmiştir.

• Özürlölere Yönelik Fotoğraf ve Slogan Yarışması

1998 yılında “Herkes İçin Tek Toplum”

konulu afiş, resim, slogan ve fotoğraf yarışması düzenlenerek, 3 Aralık 1998 Dünya Özürlüler Gününde yapılan bir törenle yarışmacılara ödülleri verilmiştir.

• WHO-Özürlölere İdaresi Başkanlığı Fotoğraf Yarışması

ICF'in yayımlanmasını takiben başarılı bir şekilde düzenlenen 2002 Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Fotoğraf Yarışmasının ardından, WHO

dünya çapında 2005 Sağlık ve Özürlölük Resimleri konulu uluslararası fotoğraf yarışması düzenlemiştir. Yarışmanın özel teması “istihdam ve iş” olarak seçilmiştir.

• Öz-Veri Dergisi

Ülkemizde, özürlölük konusunda bilgilendirme ve bilinçlendirmeye yönelik yayınların çok kısıtlı olduğu bilinmektedir. Başkanlığımız bu konudaki bilgilen-dirmeler, bilgi paylaşımlarının sağlanması amacıyla hakemli ÖZ-VERİ

Dergisini yayımlamaya başlamıştır. Eylül 2004'te yayın hayatına başlayan Dergi yılda iki kez olmak üzere her sayıdan en az 1000'er adet basılarak ücretsiz dağıtılmakta olup, ayrıca Kurumun web sayfasında da yayımlanmaktadır.

• Aile Eğitim Seti

Başkanlığımız tarafından, özürlü birey ve ailelerine yönelik verilen hizmetlerde ailenin bir bütün olarak ele alınması yaklaşımından hareketle; her özür grubuna yönelik aileleri bilgilendirici, bilinçlendirici ve yönlendirici kitapçıklar hazırlanmış ve basılarak dağıtımı yapılmıştır.

• Zihinsel Özürlülerde Cinsel Eğitim

Zihinsel özürlülerin cinsel yaşamları yasal, sağlık, sosyal yanları geniş olan önemli bir konudur. Zihinsel özürlülerin cinsellikleri ile yapılması gerekli birçok araştırma bulunmaktadır. Zihinsel özürlülerin eğitimleri ülkemizde zaten yetersiz olup, bir de onların cinsellikleri ile

uğraşmanın gerekli olmadığı görüşleri de yaygındır. Konferans, seminer gibi toplantılarda bu konuların konuşulması her şeye rağmen kolay olmamaktadır. Bu sebeple cinsellikle ilgili konuların dergi, kitapçık gibi yayınlarla anne, babalara ulaşmasının yararlı olacağı düşünülmüş olup, henüz basımı gerçekleştirilmemiştir.

• Özürlüler İçin İş Arama Rehberi

1999 yılında yayımlanmış olan; özürlülerin çalışma mevzuatına göre hangi türde istihdam edilebilecekleri, işe nasıl başvurabilecekleri ve başvurma koşullarını açıklayan kitapçıktır.

• Spot Filmler

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile yapılan protokol uyarınca, özürlüler konusunda toplumu bilinçlendirmek

amacıyla “Geç Olmadan” ve “Hayat Engellenemez” temasında spot filmler hazırlanmıştır. Filmler Sakatlar Haftası münasebetiyle ulusal kanallarda gösterime sunulmuştur.

Ayrıca özürölülük konusunda toplumsal bilincin artırılması için “Hayatı Paylaşmak İçin Engel Yok” ve “Hayata Dokunmak” adlı spotlar hazırlanmış olup, ulusal kanallarda yayımlanmaktadır.

İstihdamdaki en dezavantajlı kesimlerden biri de hiç şüphesiz ki özürölülerdir. Özürölüler, çalışma yaşamında birçok güçlüklerle karşılaşmaktadır. Çalışan özürölülerin işyerlerindeki çalışma arkadaşla-

rının ve işverenlerin tutumları, ön yargıları, onların iş verimlerini etkilemektedir. İşverenler özürölülerin iş verimliliğinin nasıl sağlanabileceğini bilemedikleri gibi, onlara nasıl yaklaşım sergileyecekleri konularında da bilgi eksiklikleri bulunmaktadır. Başkanlığımızın hazırladığı rehber ile işverenlerin özürölülerle daha etkin ve verimli çalışabileceklerini göstermesi bakımından yararlı olması hedeflenmiştir.

• Sağlıklı Nesiller İçin Bir Armağan

Yeni evlenen çiftlerin özürölü bebek sahibi olmalarını önlemek amacıyla evlilik cüzdanı ile verilmek üzere hazırlanan bu kitap, güncellenerek basım işleminin kendileri tarafından gerçekleştirilmesi koşuluyla talep eden belediyelere gönderilmektedir.

• Özürölülerle İlgili Mevzuat

2002 yılında yürürlükte bulunan özürölülere yönelik ve özürölülerle ilgili hükümler içeren kanun, tüzük, yönetmelik, tebliğ ve genelgelerin derlendiği bir kitap basılmış olup, ilgililere dağıtımı yapılmıştır.

• **Özörlöler Kanunu ve İlgili Mevzuat Kitabı**

5378 sayılı Özörlöler Kanunu ve buna bağlı yönetmelikler başta olmak üzere 2006 yılında özörlölere ilişkin diğer güncel mevzuatın derlendiği Özörlölöler Kanunu ve İlgili Mevzuat kitabı basılmış olup, ilgililere dağıtılmaktadır.

• **Özörlöler İçin Kimlik Kartı**

Özörlölöler İdaresi Başkanlığınca 145.000 adet özörlölö kimlik kartı verilmiş olup, 1.7.2005 tarihli ve 5378 sayılı Özörlölöler Kanunu uyarınca Başkanlık özörlölö kimlik kartı bilgilerini Sosyal Hizmetler İl Müdürlöklölerine devretmiştir.

• **Bilişim Sistemi Hizmetleri**

Başbakanlık Özörlölöler İdaresi Başkanlığında Özörlölölö Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığının kurulması ile birlikte, Kurumun yapısal kablo-lama, network ve internet altyapısı geliştirilmiştir. Kurumumuz web sitesi, web portalı, e-posta hizmetleri, yazılım

uygulamaları gibi hizmetleri kendi sunucu bilgisayarları ile yapmaktadır. Kurumumuzdaki yaklaşık 100 kullanıcı internete hızlı bir şekilde ulaşabilmektedir. Kurum personeline e-posta hizmeti verilmektedir.

• **Özörlölö Bilgi Portalı (www.ozida.gov.tr)**

Başkanlığımız Özörlölölerle iletişim kurmak ve özörlölölö konusunda üretilen bilgiyi sunmak için web sitesi ve özörlölö bilgi portalı oluşturmuştur. www.ozida.gov.tr adresinden yayımlanan web sitemizde Kurumumuzca gerçekleştirilen projeler, araştırmalar, üretilen ulusal ve uluslararası raporlar, mevzuat ve Kurumumuz tarafından düzenlenen etkinlikler yer almaktadır. Web portalımız özörlölölö konusunda ölkemizde en zengin bir içeriğe sahip portaldır. Portalımız üzerindeki çeşitli platformlar ile özörlölölöleri internet ortamında buluşturmasının yanında Ulusal İşitme Taraması yapılan hastanelerden bilgi girişi de portal üzerinden yapılmaktadır.

• **GAP ve Özörlölöler Adlı Etkinlik**

2000 yılı Nisan ayında GAP kapsamındaki özörlölölölerin katılımıyla beş gün sü-

reli, bölgedeki özürllülerin sorunlarının tespiti ve çözüm önerileri amacıyla GAP ve Özürllüler adıyla bir etkinlik gerçekleştirilmiştir.

• Ulusal Özürllüler Veritabanı

Özürllülere hizmet veren kurum ve kuruluşların elinde bulunan özürllü kişilere ait bilgilerin özürllülük politikalarının belirlenmesinde bir araç olarak kullanılmak üzere Ulusal Özürllüler Veritabanı oluşturulma çalışmaları başlatılmıştır.

• Özürllülüğün Sınıflandırılması

Fonksiyonlara Göre Uluslararası Sınıflama Sistemi (ICF) disiplinlerarası standart dilin oluşturulmasını hedefleyen çok amaçlı bir sınıflandırma sistemidir. ICF (İşlevsellik Yeti-yitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırılması)

çalışmaları, Başbakanlığımızın koordinasyonunda ICF kodlama sisteminin yer aldığı kitap Türkçeye çevrilmiş ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından onaylanarak baskısı

ve dağıtımı yapılmıştır. Dünya Sağlık Örgütünden izin alınarak kendi diline çeviren 5 inci ülke Türkiye olmuştur.

• 2005 "Özürllüler İstihdam Yılı" ve Eylem Planı

Özürllülerin istihdamı konusunda ülke çapında istihdam politikası oluşturulması ve yürütülmesi amacıyla "2005-2010 Özürllülerin İstihdamı Eylem Planı" hazırlanmıştır. Kamuda boş bulunan özürllü kadrolarının doldurulması ve istihdam politikasının yürütülmesi amacıyla, 2005 yılı "Özürllüler İstihdam Yılı" olarak ilan edilmiştir. Bu çerçevede; 2004/28 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayımlanmış ve işyerlerinde özürllülerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin bakanlıklar düzeyinde bilgi alış-verişi yapılmıştır.

• “My Dream” Türkiye Turnesi

1987 yılında Çin Halk Cumhuriyeti Özürlüler Federasyonu bünyesinde kurulan ve fiziksel özürlülerin akrobasi, işitme özürlülerin dans, görme özürlülerin müzik, zihinsel özürlülerin orkestra şefliği yaptığı dünyanın özürlü tek sanat ve gösteri topluluğu “My Dream”; 28 Ağustos – 18 Eylül 2004 tarihleri arasında Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Bursa, Muğla (Bodrum, Marmaris) illerinde Türkiye Turnesini, Özürlüler İdaresi Başkanlığının koordinasyonu ile gerçekleştirmiştir.

• Özürlüler GAP Spor Oyunları

Sporun insan yaşamına fiziksel katkılarının yanı sıra, zihinsel, sosyal, kültürel ve psikolojik katkısının da olduğu gerçeği ile yola çıkarak, GAP bölgesindeki özürlü bireylerimize ulaşmamız gerektiğine, özürlüler ile kazanılan her zaferin kazanılmamış diğer zaferlere öncü olacağına ve sonraki başarıların kapılarını açacağına inanmaktayız. 2005 yılında, iki aşamalı olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve Gençlik ve Spor genel Müdürlüğü işbirliğinde “Sen de Başarabilirsin” sloganıyla Özürlüler GAP Spor Oyunları düzenlenmiştir.

• Birlikte Yürüyelim Kampanyası

15 Mart 2005 tarihinde Başkanlığımız tarafından toplum sağlığını ciddi şekilde tehdit eden Serebral Palsi hastalığı konusunda kamuoyunu bilinçlendirmek için “Birlikte Yürüyelim” isimli bir kampanya başlatılmıştır.

• 5378 Sayılı Özürölüler Kanununun Hazırlanması

1 Temmuz 2005 tarihli ve 5378 sayılı Özürölüler Kanunu 56 maddeden ibarettir. İlk 16 maddesi amaç, kapsam, genel esaslar, sınıflandırma, bakım, rehabilitasyon, istihdam, eğitim, iş ve meslek analizlerine ilişkin açıklamaları içermektedir. Yasanın, 33 maddesi bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerdeki

“Değiştirilen Hükümler”i içermektedir.

5378 sayılı Kanun, eski kanun, kararname, tüzük ve yönetmeliklerden yola çıkarak özürölülerin talepleri doğrultusunda genelden özele doğru bir takım yenilikleri içermektedir. Bu yenilikler; kavramlar ve tanımlar, insan hakları bağlamında ayrımcılığa karşı korunmadan başlayıp, özürölülere hizmet ve yardımlar yönünde sağlanan haklar ve kurumsal yapılanmaya dek uzanan birçok düzenlemeden ibarettir.

• 15 Adet Yönetmeliğin Hazırlanması

01.07.2005 tarihli ve 5378 sayılı Özürölüler Kanununa dayalı olarak bir yıl içerisinde hazırlanarak yürürlüğe konulması gereken 15 adet yönetmelik öngörülen sürede hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Yasal Yükümlölükler ve İlgili Mevzuat başlığında 15 yönetmeliğin adları yazılmıştır.

• Konut ve Bina Standardı Revizyonu

Türk Standartları Enstitüsü işbirliğinde 1991 tarihli TS 9111 “Özürlü İnsanların İkamet Edeceği Binaların Düzenlenmesi Kuralları” standardı “Özürlü ve Yaşlı İnsanların İkamet Edeceği Bina, Konut ve Yakın Çevresinin Düzenlenme Kuralları” adıyla revize edilmektedir. Revizyon taslağı TSE’ye sunulmuştur.

• Franklin Delano Roosevelt Uluslararası Özürlülük Ödülü İçin Adaylık Başvurusu

Özürlülerimizin kendisi ve çevresiyle barışık, üretken bireyler olarak sosyal hayata tam katılımlarının sağlanmasına yönelik; temel insan haklarına saygılı, fırsat eşitliğine dayanan, ayrımcılıktan uzak; gerektiğinde pozitif ayrımcılığa yer veren etkin ve sürdürülebilir bir hizmet anlayışını tüm kişi ve kurumlara yerleştirmek noktasında önemli aşama kaydedilmiştir. Bu çerçevede ülkemizde son üç yılda özürlülere sunulan hizmetlerde önemli gelişmeler kaydedilmiş olması nedeniyle Franklin Delano Roosevelt ödülüne aday ülke olarak başvurulmuştur.

E- PAYDAŞLAR VE FAALİYET İLİŞKİSİ

Tablo 1. Paydaş Matrisi

HİZMET ALICI	PAYDAŞ	İç Paydaş	Dış Paydaş	Yararlanıcı	Temel Ortak	Stratejik Ortak	Tedarikçi
Cumhurbaşkanlığı		*		*	*		
Türkiye Büyük Millet Meclisi		*		*	*		
Başbakanlık		*		*	*		
Devlet Bakanlığı		*		*	*		
Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı		*		*	*		
Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Gen. Müd.			*	*		*	*
Devlet Personel Başkanlığı			*	*		*	*
Genelkurmay Başkanlığı			*	*		*	
Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü			*	*		*	
Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü			*	*		*	
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Gen. Müd.			*	*		*	*
Vakıflar Genel Müdürlüğü			*	*		*	*
Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü			*	*		*	
Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı			*	*		*	*
Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığı			*	*		*	*
Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Başkanlığı			*	*		*	
Milli Prodüktivite Merkezi			*	*		*	
Türkiye Tanıtma Fonu Kurulu Başkanlığı			*	*		*	
İnsan Hakları Üst Kurulu			*	*		*	
Diyanet İşleri Başkanlığı			*	*		*	
Avrupa Birliği Genel Sekreterliği			*	*		*	
GAP İdaresi Başkanlığı			*	*		*	
Gümrük Müsteşarlığı			*	*		*	
Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurulu Başkanlığı			*	*		*	
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanlığı			*	*		*	
Dışişleri Bakanlığı			*	*		*	
Adalet Bakanlığı			*	*		*	
Milli Savunma Bakanlığı			*	*		*	
Maliye Bakanlığı			*	*		*	*
Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü			*	*		*	*
Bağ-Kur Genel Müdürlüğü			*	*		*	*
İçişleri Bakanlığı			*	*		*	*
Milli Eğitim Bakanlığı			*	*		*	*
Sağlık Bakanlığı			*	*		*	*
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı			*	*		*	
Karayolları Genel Müdürlüğü			*	*		*	
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı			*	*		*	*
Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı			*	*		*	*
Kültür ve Turizm Bakanlığı			*	*		*	
Ulaştırma Bakanlığı			*	*		*	
Türkiye Sakatlar Konfederasyonu			*	*		*	
Özürliülerle İlgili Federasyonlar			*	*		*	
Özürliülerle İlgili Dernek Vakıf ve Kulüpler			*	*		*	
Diğer Sivil Toplum Kuruluşları			*	*		*	
Üniversiteler			*	*		*	*
Yerel Yönetimler			*	*		*	*
Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları			*	*		*	
Medya Kuruluşları			*	*		*	
Özürliüler			*	*		*	
Özürliü Ailesi ve Yakınları			*	*		*	
Özürliüler İdaresi Başkanlığı Personeli		*					

Tablo 2. Paydaş/Faaliyet Matrisi

ÜRÜN - HİZMET	HİZMET - ALICI	İnceleme ve Araştırma	Bilgilendirme ve Bilinçlendirme	Proje	Koordinasyon ve İşbirliği	Sınıflandırma	Mevzuat Çalışmaları	İstatistik
Cumhurbaşkanlığı			X				X	
Türkiye Büyük Millet Meclisi			X		X		X	
Başbakanlık			X		X		X	
Devlet Bakanlığı		X	X	X	X	X	X	X
Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı		X	X	X	X			X
Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kur. Gen. Müd.		X	X	X	X	X	X	X
Devlet Personel Başkanlığı					X		X	X
Genelkurmay Başkanlığı		X	X	X	X			
Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü		X	X	X	X		X	
Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü		X	X	X	X			
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Gen. Müd.		X		X	X		X	X
Vakıflar Genel Müdürlüğü					X		X	X
Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü				X	X		X	
Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı		X			X			X
Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığı					X		X	
Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Başk.		X		X	X			
Milli Prodüktivite Merkezi		X			X			
Türkiye Tanıtma Fonu Kurulu Başkanlığı					X			
İnsan Hakları Üst Kurulu					X		X	
Diyanet İşleri Başkanlığı			X		X			
Avrupa Birliği Genel Sekreterliği		X		X	X		X	
GAP İdaresi Başkanlığı				X	X			
Gümrük Müsteşarlığı					X		X	
Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurulu Başkanlığı				X	X		X	
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanlığı		X	X		X			
Dışişleri Bakanlığı					X			
Adalet Bakanlığı					X			
Milli Savunma Bakanlığı					X			
Maliye Bakanlığı					X		X	
Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü					X		X	X
Bağ-Kur Genel Müdürlüğü					X		X	X
İçişleri Bakanlığı			X		X		X	X
Milli Eğitim Bakanlığı		X	X	X	X		X	X
Sağlık Bakanlığı		X	X	X	X	X	X	X
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı				X	X		X	
Karayolları Genel Müdürlüğü					X		X	
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı		X	X	X	X		X	X
Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı					X		X	X
Kültür ve Turizm Bakanlığı					X			
Ulaştırma Bakanlığı					X		X	
Türkiye Sakatlar Konfederasyonu		X	X	X	X		X	X
Özürlülerle İlgili Federasyonlar		X	X	X	X		X	X
Özürlülerle İlgili Dernek Vakıf ve Kulüpler		X	X	X	X		X	
Diğer Sivil Toplum Kuruluşları		X	X	X	X			
Üniversiteler		X	X	X	X	X	X	X
Yerel Yönetimler		X	X	X	X		X	X
Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları		X	X	X	X		X	
Medya Kuruluşları		X	X	X	X			
Özürlüler		X	X	X	X	X	X	X
Özürlü Ailesi ve Yakınları		X	X	X	X		X	X
Özürlüler İdaresi Başkanlığı Personeli		X	X	X	X	X	X	X

Başkanlığımız paydaş matrisinde; idarenin başı ve kanunlarımıza onay veren makam olması sıfatıyla Cumhurbaşkanı; görev, yetki ve sorumluluklarımızı düzenleyen yer olması sebebiyle TBMM iç paydaş olarak gösterilmiştir. Başkanlığımız en çok, bağlı bulunulan Devlet Bakanlığı, DPT, SHÇEK, MEB, Sağlık Bakanlığı, ÇSGB, yerel yönetimler, üniversiteler ve özürllülerle ilgili STK larla ilişki içindedir. Matriste Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma, Aile ve Sosyal Araştırmalar, Kadının Statüsü ve Sorunları, TSE, TÜİK, Devlet Personel Bşk., Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-Kur, Vakıflar ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü de yukarıda adı geçen kurumlarla aynı oranda işaretlenmiş olduğu halde onlarla aynı derecede bir ilişki yerine ikinci derecede, daha düşük yoğunlukta bir ilişki söz konusudur.

F- KURULUŞ İÇİ ANALİZ VE ÇEVRE ANALİZİ

1. Kuruluşun Yapısı

Başbakanlık Özürllüler İdaresi Başkanlığı Başbakanlığa bağlı olup, teşkilat şemasında gösterildiği gibi 1 başkan, 2

başkan yardımcısı, 4 ana ve 3 yardımcı hizmet birimi ve 2 danışma birimine sahip kuruluştur.

Başkan: Başkan, teşkilatın en üst amiridir. Başkanlık hizmetlerini, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına, yıllık programlara ve mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütmekle ve Kurul kararlarını yerine getirmekle görevli ve Başbakana karşı sorumludur.

Başkan Yardımcıları: Ana hizmet birimleri ile danışma ve yardımcı birimler arasında koordinasyonu sağlamak ve bu birimlerin denetiminde başkana yardımcı olmak üzere iki başkan yardımcısı bulunmaktadır. Başkan yardımcıları, başkan tarafından verilen görevleri yerine getirir ve başkana karşı sorumludur.

Ana Hizmet Birimleri

- Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanlığı
- Özürllülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığı
- Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı
- Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

Danışma Birimleri:

- a) Hukuk Müşavirliği
- b) Strateji Geliştirme Müdürlüğü
- Yardımcı Birimler
- a) Personel Dairesi Başkanlığı,
- b) İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı,
- c) Savunma Uzmanlığı.

Danışma Kurulları: Özürlüler Yüksek Kurulu ve Özürlüler Şurasıdır.

Atama

Başkan ve başkan yardımcılarını müş-terek kararname ile, daire başkanları başkanın teklifi üzerine ilgili bakan tarafından, diğer personel başkan tarafından atanır.

Kadro

Kadroların tespit, ihdas, kullanma ve iptali ile kadrolara ait diğer hususlar 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre düzenlenir.

• Son Dönemde Kuruluş Yapısında ve Görevlerinde Yapılan Değişiklikler

Başkanlığın kuruluşunu sağlayan 571 sayılı KHK'ye göre kurulmuş bulunan;

Tıbbi Hizmetler Dairesi Başkanlığı

Eğitim Dairesi Başkanlığı

Mesleki Rehabilitasyon ve İstihdam Dairesi Başkanlığı

Sosyal Hayata Uyum Dairesi Başkanlığı'nın yerlerine 5378 sayılı Özürlüler Kanunun 43 üncü maddesi uyarınca;

Rehabilitasyon ve Eğitim Dairesi Başkanlığı

Özürlülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığı

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı

Proje ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

kurulmuş bulunmaktadır.

Ayrıca 5436 sayılı Kanun uyarınca Strateji Geliştirme Müdürlüğü kurulmuştur.

• Kuruluş Yapısında ve Görev Alanında Yapılması Gündemde Olan Önemli Değişiklikler

Yedinci ve sekizinci beş yıllık kalkınma planları ve Kamu Yönetimi Reformu Projesinde, benzer hizmetlerle

yükümlü kurumların tek çatı altında toplanması görüşü yer almıştır. 2005 yılında sağlık kuruluşlarının, 2006 yılında sosyal güvenlik kuruluşlarının tek çatıda toplanması ile diğer benzer veya paydaş kurumlar için zayıf da olsa aynı stratejiyi uygulama ihtimalini doğurmuştur.

Kuruluşun yapısında ve görev alanında yapılması düşünülen değişiklikler olarak; aynı ya da benzer görevi yapan kurum içi birimlere yönelik 5378 sayılı Kanunda değişikliğe ilişkin bir düzenlemenin gündeme alınması öngörülmektedir.

• Kuruluş Faaliyetlerini İzleme ve Değerlendirme Sistemi

Başkanlık Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Faaliyet Raporları Hazırlanması Hakkındaki Yönetmelik gereği her yıl faaliyetine ilişkin yıllık rapor vermekle yükümlüdür.

Kamu kurumlarının aylık faaliyet bildirme zorunluluğu kaldırılmış olmasına rağmen Başkanlık düzenli olarak her ayın 25' ine kadar olan faaliyetlerini bağlı bulunduğu Devlet Bakanına sunmaktadır. Ayrıca Kurum, ekonomik faaliyetlerine ilişkin haftalık raporlar hazırlamaktadır. Bunun yanında, bağlı

bulunulan Devlet Bakanlığının talebi doğrultusunda üç aylık faaliyet raporları da düzenlemektedir. Başkanlık 2003, 2004, 2005 ve 2006 hizmet yıllarında bağlı bulunduğu Devlet Bakanlığına sunmak üzere yıllık faaliyet raporları hazırlamıştır.

2. İnsan Kaynakları

• Personel politikası

Başkanlığımız Merkezi Yönetim Bütçe kapsamında bir kuruluştur. 571 sayılı K.H.K. ile kendisine verilen kadroları etkin ve verimli bir şekilde kullanmak amacıyla ihtiyaç duyulduğunda boş kadrolarda iptal-ihdas yolu ile bazı unvan değişikliği yapabilmektedir. Bunun dışında, özelleştirme kapsamındaki kurumlarda bulunan ihtiyaç fazlası personelin atanabileceği "araştırmacı" kadroları ve 5436 sayılı Kanunla da Strateji Geliştirme Birimi için "Müdür" ve "Mali Hizmetler Uzmanı" kadroları ihdas edilmiştir.

Bilişim hizmetlerinin etkin ve verimli yürütülebilmesi için de 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/B maddesi çerçevesinde 10 adet sözleşmeli personel 2006 yılı Nisan ayı itibarıyla göreve başlatılmışlardır. Sözleşmeler ait olduğu yıl

için geçerli olup, Maliye Bakanlığınca vizeleri uzatıldığında yenilenebilmektedir.

Başkanlığımız ücret politikası herhangi bir esnekliğe sahip değildir. Kurum çalışanları, unvanlarına ve derecelerine göre ilgili mevzuatı ile belirlenen miktarda aylık almaktadır. Ayrıca; Başbakanlıkta fiilen görev yapan memurlara ödenen 3056 sayılı Kanunun değişik 31 inci maddesinde yer alan fazla

çalışma ücreti aynı esas ve usullere göre kurum personeline de ödenmektedir.

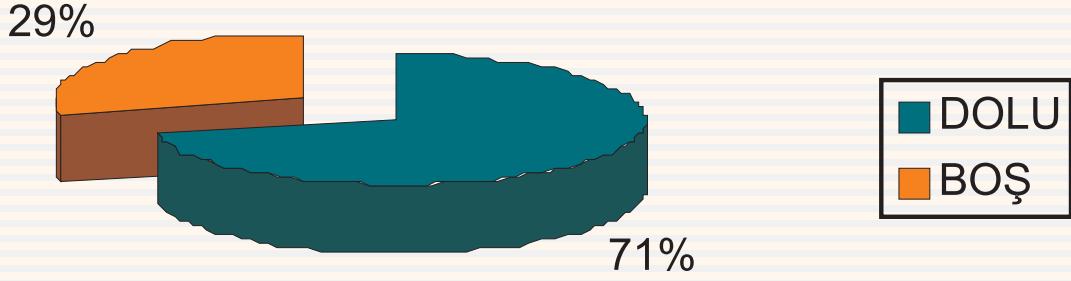
• Kuruluş personelinin sayısı, dağılımı ve nitelikleri

Özürlüler İdaresi Başkanlığı'nda 2007 yılı itibariyle toplamda 156 kadro sayısı mevcut olup, dolu kadro sayısı 112, boş kadro sayısı ise 44'dir. Buna ilişkin sayısal veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

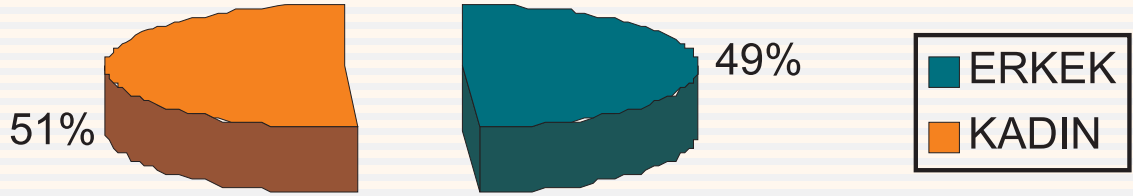
Tablo 3. Personel ve Kadro Durumu

657 SAYILI KANUNA TABİ MEMUR SAYISI	
DOLU KADRO SAYISI	112
BOŞ KADRO SAYISI	44
TOPLAM KADRO SAYISI	156
657 SAYILI KANUNA TABİ MEMURUN ÖĞRENİM DURUMU	
ORTAÖĞRENİM	19
ÖNLİSANS	12
LİSANS	49
YÜKSEK LİSANS	28
DOKTORA	4
TOPLAM	112
657 SAYILI KANUNA TABİ MEMURUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIM	
KADIN	55
ERKEK	57
TOPLAM	112
657 SAYILI KANUN 4B'YE TABİ SÖZLEŞMELİ PESONEL SAYISI	
DOLU KADRO SAYISI	6
BOŞ KADRO SAYISI	4
TOPLAM KADRO SAYISI	10
657 SAYILI KANUN 4B'YE TABİ SÖZLEŞMELİ PESONEL ÖĞRENİM DURUMU	
ÖNLİSANS	1
LİSANS	5
657 SAYILI KANUN 4B'YE TABİ SÖZLEŞMELİ PESONEL CİNSİYETE GÖRE DAĞILIM	
KADIN	5
ERKEK	1
TOPLAM	6

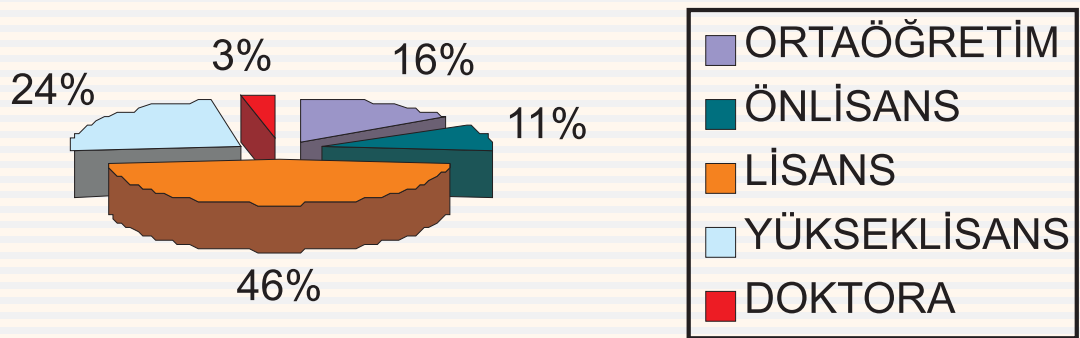
Şekil 3. Personel Sayısı

Şekil 4. Personel Cinsiyet Dağılımı

Şekil 5. Personel Öğrenim Durumu

Tablo 4. Unvanlara Göre Dolu-Boş Kadro Dağılımı ve Sayısı

UNVANI	DOLU	BOŞ	TOPLAM
BAŞKAN	-	1	1
BAŞKAN YARDIMCISI	1	1	2
I. HUKUK MÜŞAVİRİ	1	-	1
REHABİLİTASYON VE EĞT. DAİ. BŞK.	1	-	1
ÖZÜR. AR. VE İSTATİSTİK DAİ. BŞK.	1	-	1
AVR. BİRL. VE DIŞ. İLİŞ. DAİ. BŞK.	1	-	1
PROJE VE KOOR. DAİ. BAŞKANI	1	-	1
İ. M. İ. DAİRESİ BAŞKANI	1	-	1
PERSONEL DAİRESİ BAŞKANI	1	-	1
DAİRE TABİBİ	1	-	1
MÜDÜR	1	-	1
ŞUBE MÜDÜRÜ	15	3	18
ÖZÜRLÜLER UZMANI	17	8	25
EĞİTİM UZMANI	4	4	8
ÖĞRETMEN	1	1	2
ÖZÜRLÜLER UZMAN YARD.	8	-	8
ARAŞTIRMACI	1	9	10
FİZİYOTERAPİST	1	-	1
ÇOCUK GELİŞİMCİSİ	2	-	2
PSİKOLOG	1	1	2
ODYOLOG	1	-	1
SOSYAL ÇALIŞMACI	3	-	3
HEMŞİRE	1	-	1
MALİ HİZMETLER UZMANI	1	3	4
MALİ HİZMETLER UZMAN YARDIMCISI	-	2	2
SİVİL SAVUNMA UZMANI	1	-	1
ŞEF	9	5	14
BİLGİSAYAR İŞLETMENİ	6	1	7
AYNİYAT SAYMANI	1	-	1
MEMUR	10	2	12
DAKTİLOGRAF	2	-	2
SANTRAL MEMURU	1	1	2
V.H.K.İ.	10	-	10
TEKNİSYEN	1	-	1
ŞOFÖR	2	-	2
HİZMETLİ	2	3	5
TOPLAM	112	44	156
657 Sayılı DMK 4/B'ye Göre Sözleşmeli Personel			
ÇÖZÜMLEYİCİ	-	2	2
SİSTEM PROGRAMCISI	1	1	2
PROGRAMCI	2	-	2
UZMAN	2	-	2
TEKNİKER	1	1	2
TOPLAM	6	4	10

• Unvanlara göre dolu-boş kadro dağılımı ve sayısı

Kurum çalışanı tabloda görüldüğü gibi ağırlıklı olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu' na tabi kişilerdir. Son iki yılda sınırlı sayıda istatistik ve veri tabanı hizmetini yürütmek üzere sözleşmeli personel istihdamına yer verilmiştir. Kurumun işçi statüsünde çalışanı yoktur.

Başkanlığımızda 7 özürölü personel mevcuttur.

Kurum eğitim düzeyi bakımından yüksek bir profil göstermektedir. İlk ve ortaokul mezunu çalışanı yoktur. Lise ve dengi okul mezunu sayısı 19 olup, bu sayı toplam çalışanın yedide birini oluşturur; geri kalanı yüksek öğrenimlidir. Lisans düzeyindekilerin bir kısmının yüksek lisans, yüksek lisanslıların bir kısmının doktora programlarını tamamlama çalışmaları devam etmektedir.

Başkanlık personeli hizmet içi eğitim programlarıyla sürekli desteklenmektedir.

Kurumda, yukarıdaki tabloda belirtilen personele ilave olarak; 7 güvenlik gö-

revlisi, 10 temizlik elemanı hizmet satın alımı usulü ile çalıştırılmaktadır.

3. Kurum Kültürü

• Kuruluş İçi İletişim

Kurumda formal ve informal iletişim kanallarının her ikisi de kullanılmaktadır. Formal iletişim, gerek kurum dışı gerekse kurum içi yazışmalarla sağlanmaktadır. Konularına göre yazılar, gereği yerine getirilmek üzere ilgili kişilere havale edilmekte ve bu yolla resmi işlemlerin takibi yapılmaktadır. Ayrıca gerekli hallerde, bazı görevlerin yerine getirilmesinde komisyonlar kurulması ve çalışmaların bu komisyon aracılığıyla yürütülmesi yoluna gidilmektedir.

• Karar Alma Süreci

Kurumun karar mekanizması teşkilat şemasında (Şekil 1) gösterildiği şekilde işlemektedir.

4. Teknoloji

• Kuruluşun Teknolojik Alt Yapısı

Özürölüler İdaresi Başkanlığının bilişim teknolojisi sayısal verileri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Bilişim Teknolojisi Sayısal Verileri

CİNSİ	ADEDİ
Ana bilgisayar	4
Kişisel bilgisayar	86
Dell GX 270	41
Dell GX 520	16
IBM	18
Compag	9
HP	2
Dizüstü bilgisayar	11
Yazıcı	36
Telefon	79
Faks	4
Fotokopi makinesi	4
Projeksiyon cihazı	1
Sayısal Fotoğraf makinesi	1
Data ağ altyapısı (kablolama+data prizleri)	
Anahtarlama cihazı	1
Yönlendirme cihazı	1
Panel	1

• Teknoloji Kullanma Düzeyi

Kurum personelinin tamamı bilgisayar kullanabilmektedir. Özürlüler uzmanları ve meslek elemanlarının ekseriyeti ileri derecede bilgisayar teknolojisine sahiptir.

Üst düzey amirler ve birim amirleri, şube müdürleri, özürlüler uzmanları ve uzman yardımcıları ile bazı meslek elemanlarının kullanımına ait bilgisayarlar vardır. Tüm bilgisayarlar internet ağına bağlıdır. Ayrıca kurumsal çalışmalar kurum içi yerel ağda (intranet) yayımlanmaktadır. Personelin mümkün olduğu

kadar bilgisayarlardan yararlanması sağlanmaktadır.

5. Mali Durum

• Mali Kaynaklar

Başkanlığımız genel bütçe kapsamında olup, her yıl bütçe kanunu ile belirlenen ödenekleri kullanmaktadır.

Ayrıca, 571 sayılı KHK'nin 36'ncı maddesi ile 3294 sayılı Kanunun 4'üncü maddesine eklenen fıkra gereğince, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu gelirlerinin % 5'i kadarı Fon Kurulunun onayı ile Başkanlıkça özürlülere yönelik

olarak hazırlanan veya hazırlatılan projeler için kullanılabilir.

İhtiyaç halinde Başbakanlık Tanıtma Fonu Genel Sekreterliğinden de ödenek

talep edilmek suretiyle Fonun kaynaklarından yararlanılmaktadır.

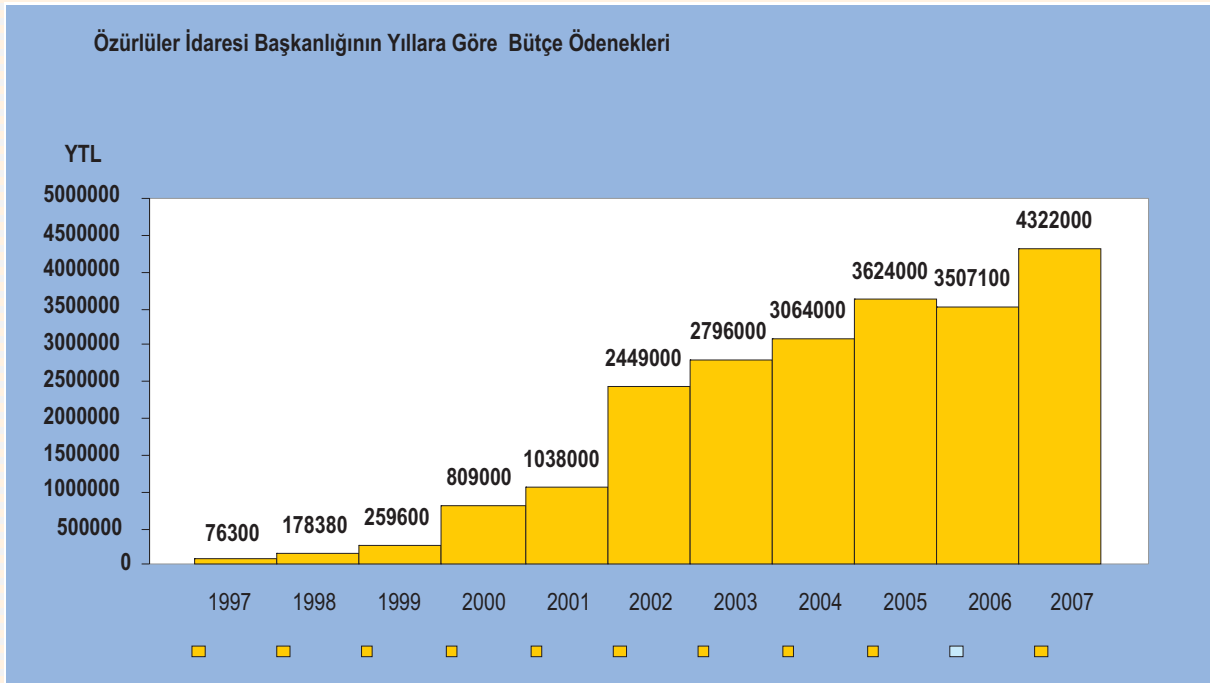
Diğer yandan, bazı projeler için çeşitli uluslararası fonlardan dış kaynak olarak yararlanılmaktadır.

• Kurumun Bütçesi

Tablo 6. Özürllüler İdaresi Başkanlığı Bütçe Ödenekleri

YILLAR	ÖDENEKLER
1997	76.300 YTL
1998	178.380 YTL
1999	259.600 YTL
2000	809.000 YTL
2001	1.038.000 YTL
2002	2.449.000 YTL
2003	2.796.000 YTL
2004	3.064.000 YTL
2005	3.624.000 YTL
2006	3.507.100 YTL
2007	4.322.000 YTL

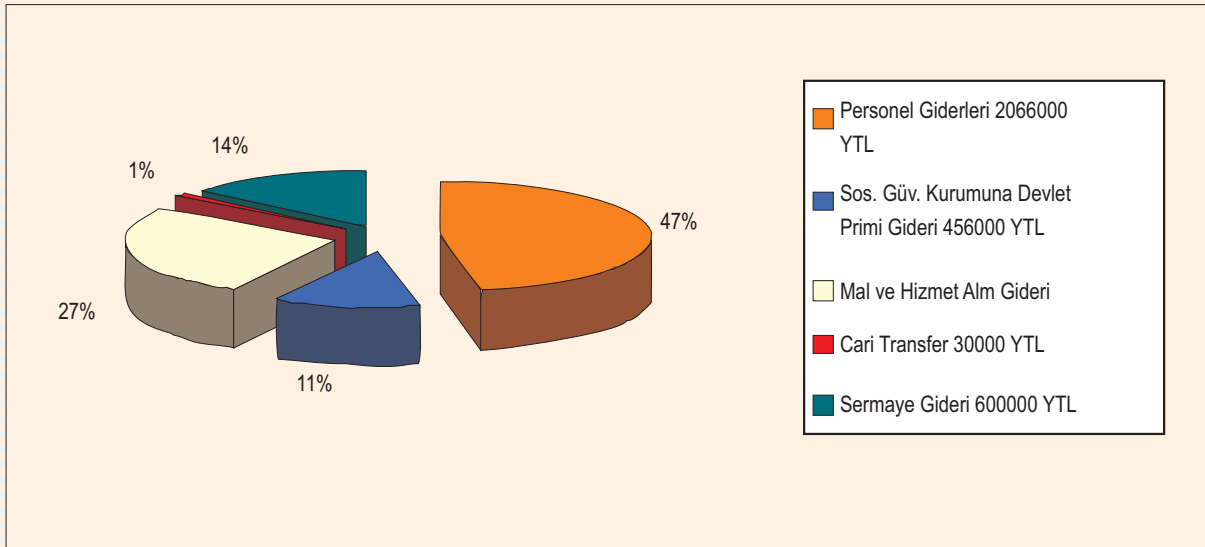
Şekil 6. Özürllüler İdaresi Başkanlığının Yıllara göre Bütçe Ödenekleri

Tablo 7. Özürlüler İdaresi Başkanlığının Giderlere Göre 2007 Yılı Ödenek Durumu

01.	PERSONEL GİDERLERİ	2.066.000 YTL.
02.	SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	456.000 YTL.
03.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	1.170.000 YTL.
04.	CARİ TRANSFERLER	30.000 YTL.
05.	SERMAYE GİDERLERİ	600.000 YTL.
06.	GENEL TOPLAM	4.322.000 YTL.

Şekil 7. Özürlüler İdaresi Başkanlığının 2007 Yılı Ödenek Dağılımı

c) Kuruluşun Araç, Bina Envanteri ve Diğer Varlıkları

Başkanlığımızın 2 (iki) adet Renault marka binek aracı bulunmaktadır. Bina, lojman, tesis vs. varlıkları bulunmamaktadır.

Başkanlığımız hizmet binası olarak kullanılmak üzere İhlamur Sokak No:1 Yenişehir/ANKARA adresindeki Ankara Barosu Avukatları Yardımlaşma Sandığı'na ait bina 01.06.2002 tarihinde kiralanmış olup, hizmetler bu binada yürütülmektedir.

6. Kuruluş Çalışanlarının Motivasyon Düzeyi ve Kuruluşun Durumuna Dair Değerlendirme ve Beklentiler

Kuruluşun motivasyon düzeyi ve Kuruma ilişkin görüş ve kanaatler GZFT analizi ile belirlenmiştir. Bu amaçla birbirinden bağımsız gruplar oluşturularak

tartışma yöntemiyle oluşan düşünce ve kanaatleri elde edilmiştir. Bunun yanında zaman zaman yönetici, uzman, meslek elemanı ve diğer personelin görüşlerinden yararlanılmıştır. Dış paydaşların görüşleri fırsatlar ve tehditler (riskler) başlığında değerlendirilmiştir.

• Başkanlığın güçlü yanları:

- 1- Devlet teşkilatında özürlülük alanında çalışmak üzere kurulan tek kurum olması,
- 2- Eğitim düzeyi yüksek personele sahip bulunması,
- 3- Gerektiğinde özürliülerin, özürliü yakınlarının ve özürliülerle ilgili hizmet veren sivil toplum örgütlerinin desteğini alabiliyor olması,
- 4- Yurt içi ve dışı kurumlarla iletişimin olması,
- 5- İş yapabilme ve yürütebilme süreçlerinin hızlı olması.

• Başkanlığın güçsüz, zayıf yanları (Ana sorunlar, kısıtlılıklar, çatışmalar, çakışma):

1. Teşkilat Kanununda, hizmet birimleri arasında görev ve iş yükü dağılımı açısından farklılıklar/uyumsuzluklar bulunması,
2. Ücretlerin yetersiz olması ve sosyal imkanların (servis, kamp, kreş, lojman, lokal, vb.) olmamasından dolayı motivasyon eksikliği,
3. Kurum bütçesinin yetersizliğinden dolayı istenilen düzeyde araştırma, bilgilendirme ve koordinasyon yapılamaması,

• **Başkanlığın önündeki başlıca fırsatlar (Yasal, yönetsel, mali olanaklar):**

1. Yeni bir Özürölüler Kanununun (5378 s.) yürürlüğe girmesi,
2. Devlete ait çeşitli fonlardan yararlanılabılması,
- 3- Özürölüler alanında mevzuat hazırlama ve teklif sunma olanağı bulunması ve diğler kurum ve kuruluşların özürölülerle ilgili yapacakları mevzuat çalışmaları ÖZİ'den görüş alınması zorunluluğu olması,
- 4- Avrupa Birliğı projeleri ve eğitimleriyle personel kalitesine ve verimliliğine olumlu katkıların sağlanabilmesi,
- 5- Avrupa Birliğı sürecinde önem kazanan özürölülük konusu nedeniyle ÖZİ'nin kurumsal kapasitesinin geliştirilebilmesi,
- 6- Özürölüler ve yerel yönetim kanunlarıyla özürölülere yönelik hizmetlerde yerel yönetimlerin aktif olarak yer alması.

• **Başkanlığın önündeki olası riskler (Yasal, yönetsel, mali, vb.):**

Diğler kurumların haklar ve olanaklar açısından cazip olması nedeniyle kurumun yetişmiş, nitelikli personelini kaybetme riski.

7. Çevre Analizi

• **Özürölülük Alanında Ulusal ve Uluslararası Gelişmeler**

Özürölülük toplumsal bir olgu olarak tüm toplumlarda varlığını sürdürmektedir. Dünyada yaklaşık 600 milyon özürölü birey yaşadığı ve bu sayının zamanla artacağı tahmin edilmektedir. Dünya genelinde bakıldığında özürölülüğün hem nedenleri hem de sonuçları çeşitlilik göstermektedir. Farklı sosyo-ekonomik koşullar ve devletlerin aldıkları farklı tedbirler bu çeşitliliği ortaya çıkarmaktadır.

Özürölülüğle yönelik tanımlar tarihsel bağlamların ürünüdür. Günümüz özürölülük politikaları son 200 yıldaki gelişmelerin ürünüdür ve birçok açıdan farklı dönemlerin genel yaşam koşulları ile sosyal ve ekonomik politikalarını yansıtmaktadır. Buna karşın, özürölülük alanında özürölülerin yaşam koşullarını etkileyen özgün durumlar da söz konusudur. Bu koşulların yansıması olarak özürölülere yönelik var olan geleneksel değerler, dikkate almama, korku, önyargı ve bunun gibi sosyal etkenler özürölülere yönelik olumsuz tutumlar geliştirilme-

sine ve dolayısıyla da bu kişilerin ayrımcılığa maruz kalmalarına ve toplumsal yaşamın dışına itilmelerine neden olmuştur.

Tarihsel süreç içerisinde özürölülere yönelik politikalar genel anlamda kurumsal düzeyde temel bakım hizmetlerinden özürölü çocukların eğitime yönelmiş, sonrasında ise yetişkin özürölülerin rehabilitasyonuna ağırlık vermeye başlanmıştır. Özürölüler, eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri aracılığıyla aktif hale gelmiş ve özürölülük politikasının geliştirilmesi konusunda itici güç olmaya başlamışlardır. Özürölülere ve ailelerine yönelik örgütler özürölüler için daha iyi yaşam koşulları talebinde bulunmaya başlamışlardır.

İkinci Dünya savaşı sonrasında entegrasyon ve normalleştirme kavramları ortaya çıkmaya başlamıştır. Savaştan çıkmış ölkelerde ortaya çıkan işgücü açığının savaş nedeniyle ortaya çıkan çok sayıda özürölü kişiyle karşılanması ihtiyacı bu kişilerin rehabilite edilmesini gündeme getirmiştir. Bununla birlikte özürölülerin yeteneklerinin farkına varılmaya başlanmıştır. Bu duruma paralel

olarak 1950'li yıllardan başlayarak toplumlarda demokrasi ve insan hakları konusundaki görüşlerin ve uygulamaların önemi dile getirilmeye başlanmıştır. Gelişmiş ölkelerde, özürölülerin toplumda diğer insanlarla eşit haklara sahip oldukları ve temel haklardan yararlanmaları gerektiği konusunda çeşitli tedbirler alınmaya başlanmış ve bu yolla özürölü bireylerin topluma uyumlarının sağlanması amaçlanmıştır.

1960'ların sonlarına doğru bazı gelişmiş ölkelerde (İngiltere, Amerika, vb.) özürölülere yönelik kurulan örgütler özürölülüğü yeniden tanımlama eğilimine girmişlerdir. Bu yıllara kadar özürölülük tıbbi bir yaklaşımla ele alınırken sonrasında özürölülüğün toplumsal yanı vurgulanmaya başlanmıştır. Tıbbi yaklaşımda özürölülük bireye indirgenmekte ve özürölülerin toplumsal yaşamda yer alamama nedeni fonksiyon kaybına dayandırılmaktadır. Sosyal model diye adlandırılan yeni yaklaşım ise, özürölülerin yaşadıkları sınırlılıklar ile çevresel etkenler ve toplumda özürölülere yönelik var olan tutumlar arasındaki yakın ilişkiye işaret etmektedir. Bu örgütler tarafından geliş-

tirilen yeni anlayış uluslararası kuruluşların özellikle de Birleşmiş Milletler ve bağlı örgütlerinin özürlülük politikalarına da yansımıştır.

Herkes için eşitlik ilkesi ile hareket eden Birleşmiş Milletler belgelerinde özürlülük ilk kez 1948 yılında yayımlanan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde dile getirilse de BM örgütü içerisinde özürlülükle ilgili çalışmaların başlama tarihi 1945 yılına dayanmaktadır. 1945-1955 yılları arasında özürlülere ilişkin yaklaşım refah anlayışına dayanmaktadır. 1950 yılında Cenova Konferansında özürlülerin sosyal rehabilitasyonu dile getirilmiş ve bir komisyon kurularak eğitim, tedavi, mesleki rehabilitasyon ve istihdam konularında uluslararası standartlar belirlenmesi ön görülmüştür. 1952 yılında Birleşmiş Milletler tarafından UNDP, ILO, WHO, UNESCO, UNICEF gibi uluslararası organizasyonların katılımının sağlandığı bir toplantı gerçekleştirilerek yeni bir bakış açısıyla eğitim ve rehabilitasyon programları geliştirilirken, özürlülerle ilgili konuların da bu kuruluşların programlarına dahil edilmesi istenmiştir.

1955-1970 yılları arasında özürlülük kavramının ele alınış biçimi sosyal refah anlayışına oturtulmuştur. Özellikle görme ve işitme özürlüler gibi bedensel engeller taşıyan bireylerin haklarının artırılmasına odaklanılmış, bunun dışında da özürlülüğü önleme ve rehabilitasyon çalışmalarına önem verilmiştir.

1969 yılında Birleşmiş Milletler Genel Konseyi Sosyal Kalkınma ve Kalkınma Sürecine Dair Bildirgesi'ni yürürlüğe koymuştur. Bu beyannamenin 19. maddesi zihinsel ve bedensel özürlülerin topluma tam katılımının arttırılması da dahil olmak üzere sağlık, sosyal güvenlik ve sosyal refah önlemleri alınmasını ön görmektedir.

1970'lerden sonra özürlülük kavramı insan hakları çerçevesinde ele alınmaya başlamıştır. 1975 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine ek olarak yayımladığı "Özürlü Hakları Bildirgesi" ile tüm özürlülerin haklarının din, dil, ırk, cinsiyet, ideolojik ayırım yapılmaksızın garanti altına alındığı vurgulanmıştır. 1981 yılı Birleşmiş Milletlerce Uluslararası Özürlüler Yılı olarak ilan edilmiştir.

Bu yılda ‘fırsat eşitliği’ kavramı ilk olarak İngiltere’de bir sivil toplum örgütü tarafından ortaya konulmuştur. Bu kavram 1980 sonrası uluslararası özürölülük politikalarını etkilemiştir. Bu süreçte özürölülerin toplumsal yaşamda yer almalarını sağlamak üzere oluşturulan politikalar önemli ölçüde hız kazanmıştır. 1982 yılında BM tarafından “Özürölüler İçin Dünya Eylem Programı” hazırlanmıştır. Bu programda özürölülükle ilgili oluşturulacak politikalar, özürölülüğü önleme, rehabilitasyon ve fırsat eşitliği başlıklarında toplanmıştır. Özürölüler için Dünya Eylem Planının tavsiye ettiği faaliyetlerin hükümetlerce uygulanmasını ve tüm dünyada özürölülerle ilgili global bir kalkınma sağlamak amacıyla 1983–1992 Birleşmiş Milletler Özürölüler Onyılı ilan edilmiştir. 1992’de Birleşmiş Milletler Özürölüler Onyılı’nın kapanış toplantısında her yıl 3 Aralık gününün Özürölüler Günü olarak kutlanması kararlaştırılmıştır. Bu toplantıda ayrıca özürölülerin büyük bir kısmının gelişmekte olan ülkelerde yaşadığına binaen 1993–2002 yılları Asya-Pasifik Özürölüler Onyılı olarak ilan edilmiştir. Özürölüler Onyılı sürecinin kapanış toplantısı 2002 yılında gerçek-

leştirilmiş ve Asya-Pasifik Özürölüler Onyılı’nın 2002–2012 süreci için bir onyıl daha uzatılması kararı alınmıştır. 1993’de Özürölüler İçin fırsat eşitliği konusunda Standart Kurallar kabul edilmiştir. Bu kurallar ülkelere eşit fırsatlar sunma konusunda nasıl önlemler alacağını bildirmektedir.

BM’nin özürölülük konusundaki politikaları Avrupa Birliği’ni de etkilemiş, Birlik de üye ülkeleri özürölüler konusunda fırsat eşitliğine dayalı politikalar üretmesi için teşvik etmiştir. Bu kapsamda Avrupa Konseyi tarafından 1980 ve 1990’larda çeşitli bildirgeler ve kararlar yayımlanmıştır. Bunlardan özürölülük konusunda temel çerçeve oluşturan düzenlemelerden biri Avrupa Komisyonu’nun “Özürölüler İçin Fırsat Eşitliği-Topluluğun Yeni Özürölülük Stratejisi 1996” başlıklı bir tebliğdir. Bu tebliğ Birleşmiş Milletlerin “Özürölüler için Standart Kurallarla ortaya koyduğu yaklaşımı yansıtmaktadır. Bu strateji, Özürölülerin toplumsal yaşamın tüm alanlarında karşılaştıkları engellerin tanımlanması gerekliliğini ve özürölülerin fırsat eşitliğinden yararlanması önündeki engellerin ortadan kaldırılmasını

vurgulamaktadır. 1999 yılında imzalanan Avrupa Topluluğu Amsterdam Antlaşmasına ilk kez özürlülüğe dayalı olarak gerçekleşen ayrımcılıkla mücadele edilmesini içeren bir hüküm konulmuştur ki, bu hüküm üye ülkeleri bu konuda tedbirler almakla yükümlü kılmakta ve adaylık sürecinde olan ülkeleri de üyelik yolunda bağlamaktadır. Birlik 2000 yılında ayrımcılıkla mücadele konusunda, 2001–2006 yıllarını kapsayan Topluluk eylem programı oluşturulması kararını almıştır. Aynı yıl, “İstihdamda ve İşte Eşit Muamele Direktifi” yayımlanmıştır. Bu direktif, istihdam ve çalışma konularında din veya inanca, özürlülüğe, yaşa veya cinsel yönelime dayanan ayrımcılık ile mücadele için genel bir çerçeveyi ortaya koymaktadır. Üye ve aday ülkelerin bu direktifle öngörülen hükümleri iç hukuklarına aktarma yükümlülükleri bulunmaktadır. “Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı” Avrupa Konseyi tarafından yine aynı yıl kabul edilmiştir. Bu belge ile uluslararası, Avrupa ve ulusal düzeydeki kaynaklarda yer alan medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve toplumsal haklar tek bir belgede bir araya getirilmiştir. Bu belgede özürliülerin özürlülüğe dayalı olarak

ayrımcılığa maruz bırakılamayacağı hüküm altına alınmaktadır. Avrupa Birliği bu belge ile özürlü kişilerin bağımsızlıklarını, sosyal ve mesleki açıdan içinde yaşadıkları topluma katılıp katkıda bulunmalarını sağlayacak önlemlerden yararlanma haklarını tanıdığını ve bu haklara saygı duyduğunu belirtmiştir.

Avrupa Konseyi tarafından 2003 Yılı Avrupa Özürliüler Yılı Olarak ilan edilmiştir. Özürliüler yılı sürecinde ağırlıklı olarak üye ülkeler düzeyinde özürliüler konusunda bilinç düzeyinin artırılması konusunda faaliyetler düzenlenmiştir. 2010 yılına kadar olan dönemi kapsayan Avrupa Komisyonu’nun “Avrupa Özürliülük Eylem Planı”, Avrupa Özürliüler Yılı’nın Başarıları ve İstihdamda ve İşte Eşit Muamele Direktifinin üye ülkeler tarafından etkili bir şekilde uygulanıp uygulanmadığını değerlendirmek üzerine oluşturulmuştur. Bu eylem planının üç temel amacı bulunmaktadır. Birincisi, İşte ve İstihdamda Eşit Muamele Direktifi’nin uygulanması, ikincisi ilgili Topluluk politikalarına özürliülük boyutunun dahil edilmesi ve diğeri ise “herkes için ulaşılabilirliğin” iyileştirilmesidir.

Uluslararası düzeyde özürölülerle ilişkin var olan normlara ve düzenlemelere rağmen özürlerin toplumsal yaşamda etkin bir şekilde var olamamaları özürölülerle yönelik kurulan sivil toplum örgütleri başta olmak üzere konuya taraf uluslararası örgütleri yeni bir çözüm üzerinde düşünmeye yöneltmiştir. Taraflar özürölülerle yönelik politikaları bütüncül bir çerçevede ele alan bir sözleşmenin daha etkili olacağı kararını almışlardır. Avrupa Komisyonu'nun yayımladığı "İşte ve İstihdamda Eşit Muamele Direktifi"nin salt iş ve istihdam konularıyla sınırlı olması nedeniyle Avrupa Komisyonu da bu sözleşmenin hazırlanmasını teşvik etmiştir. Bu doğrultuda Birleşmiş Milletler tarafından uzun bir hazırlık sürecinin ardından tamamlanan "Özürölü Kişilerin Hakları Sözleşmesi" Mart 2007'de ülkelerin imzasına açılacaktır. Söz konusu sözleşme taraf Devletlere, özürölülüğe dayalı herhangi bir ayrımcılık yapılmaksızın bütün özürölülerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinin tam olarak hayata geçirilmesini sağlama ve hak ve özgürlükleri güçlendirme sorumluluğu vermektedir.

Türkiye'de de özürölülerle yönelik oluşturulan politikalar uluslararası gelişmelerden etkilenmiştir. 1980'lere kadar özürölülerin toplumda yer alma biçimini büyük ölçüde dini inanışlar ve geleneksel değerler belirlemiştir. Bu doğrultuda özürölülerle yönelik oluşturulan politikalar ise büyük oranda tıbbi bakım, rehabilitasyon ve yardımla sınırlı kalmıştır. Ancak 1980 sonrası uluslararası düzeyde özürölülük olgusuna yaklaşımdaki değişim ülkemizi de etkilemiştir. Özürölüler için Dünya Eylem programı'nın Türkiye'de uygulanmasını sağlamak üzere, 1981 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde özürölülerle yönelik hizmetlerin koordinasyonu amacıyla sürekli kurul olarak "Sakatları Koruma Milli Koordinasyon Kurulu" oluşturulmuş ve 1997 yılına kadar çalışmalarını sürdürmüştür. Kurul tüm kamu ve kuruluş temsilcileri ile sivil toplumun temsil edildiği yaklaşık 60 kişilik geniş bir katılımı çalışmalarını sürdürmüştür. Kurulun görevi 1997 yılında Başbakanlık Özürölüler İdaresi Başkanlığının kurulmasıyla sona ermiştir. Özürölüler İdaresi Başkanlığı özürölülerle yönelik hizmetlerin düzenli, etkin ve verimli bir şekilde yürü-

tülmesini temin etmek için; ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, özürllüler ile ilgili ulusal politikanın oluşmasına yardımcı olmak, özürllülerin problemlerini tespit etmek ve bunların çözüm yollarını araştırmak üzere kurulmuştur. Başkanlığın kuruluş amacından da anlaşılacağı üzere Başkanlık özürllülük alanıyla ilgili uluslararası gelişmelerden yakından etkilenmektedir. Gerek Türkiye'nin imzaladığı Birleşmiş Milletler Sözleşmelerinden, gerekse Avrupa Birliği müktesebatının özürllülerle ilgili yükümlülüklerin üstlenilmesine ilişkin çalışmaların yürütülmesinden sorumlu koordinatör kurumdur.

Uluslararası kuruluşların özürllü kişilere yönelik oluşturdukları politikadaki olumlu değişimlere rağmen, ülkelerde bu politikaların yansımaları farklı düzeylerde gerçekleşmektedir. Bunun nedeni ülkelerin Dünya'da ekonomik anlamda yer alma biçimleri ve bunun topluma yansımalarına bağlı olarak değişmektedir. Dünyada özürllülerin büyük oranda gelişmekte olan ülkelerde yaşaması, özürllülüğün önemli ölçüde yoksullukla ilişkili olması ve bu ülkelerin

ekonomik koşulları özürllülere yönelik oluşturulan politikaların işlerlik kazanmasını büyük ölçüde olumsuz etkilemektedir. Ülkemizde özürllülere yönelik oluşturulan politikalarda önemli ölçüde gelişme sağlanmış olmakla birlikte bu politikaların uygulamada yer alması konusunda yaşanan sıkıntılar Başkanlığın çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir.

• Faaliyetler Açısından Kalkınma Planı ve Diğer Plan ve Programlar Arasındaki Amaç, İlke ve Politikalar Arasındaki Uyum

Teşkilat Kanununda Başkanlığın kuruluş amacı; özürllülere yönelik hizmetlerin düzenli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini temin etmek için; ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, özürllüler ile ilgili ulusal politikanın oluşmasına yardımcı olmak, özürllülerin problemlerini tespit etmek ve bunların çözüm yollarını araştırmak olarak belirtilmiştir. Başkanlığın yasal görevleri ve politikaları 9. Kalkınma Planında birçok farklı başlık altında açıkça görülmektedir.

Kurum, ilgili yasadaki kaynaklanan “özürllülerin sorunlarını ve çözüm yollarını araştırmak, bu konuyla ilgili kanun teklifleri hazırlamak ve hazırlatmak” görevi gereği 2005 yılında özürllüler alanında atılmış önemli bir adım olan Özürllüler Yasasını hazırlamış ve yasalaştırmıştır. Kalkınma Planında bu yasadaki, özürllülerin “sağlık, eğitim, istihdam ve sosyal güvenliğe erişimlerinin artırılarak topluma katılımlarının sağlanmasını amaçlayan farklı alanlarda yaşadığı sorunların çözümüne yönelik atılmış bir adım olarak” bahsedilmiş ve yasanın getirdiği “korunmalı işyerleri” gibi bazı yeniliklerin önemi vurgulanmıştır. Ayrıca bütçede 2000 yılında toplam sosyal yardım harcamalarının GSYİH’ye oranı yüzde 0,48 iken, bu oranın 2005 yılında yüzde 0,86’ya yükseldiği, yani kamu maliyesinde harcamaların kısıldığı bir dönemde özürllülerin yararlandığı hizmetler ve desteklerin artırıldığı özellikle vurgulanmıştır. Bu artış ÖZİ politikalarının kamu maliyesine kazandırdığı özürllüler duyarlılığının bir göstergesi olarak görmek gerekmektedir.

ÖZİ’nin öncelikli görevlerinden olan ve 2005 yılını da “Özürllüler İstihdam Yılı”

ilan etmesinin nedeni olan istihdam politikası; Kalkınma Planının 234. maddesinde, “İşgücünün beceri ve yeterliliğini geliştirerek istihdam edilebilirliğin artırılmasını amaçlayan aktif işgücü politikaları, işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programlarını, mesleğe yöneltme, mesleki danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin sunulmasını, iş arama stratejilerinin geliştirilmesini, işsizler, özürllüler, kadınlar ve gençler gibi dezavantajlı grupların iş bulmasını, girişimcilik eğitimlerini ve istihdam garantili eğitim programlarını kapsamaktadır” denilmiş ve 626. maddede özürllüler için korunmalı işyerlerinin geliştirileceği belirtilmiştir. 568. maddede “İşgücü piyasasında zorluklarla karşılaşan özürllüler için fırsat eşitliği sağlanacaktır” denilmiştir. 256. maddesinde ise özürllülerin işgücü piyasasında yer almaları önündeki engeller anlatılıp, Özürllüler Yasasının ilgili düzenlemeleri belirtilmiştir.

ÖZİ’nin 571 sayılı KHK’daki görevleri ve öncelikli politikaları arasında yer alan; Özürllülerin topluma eşit katılım, günlük yaşamlarında kendi başlarına yaşayabilme kapasitelerinin artırılması, hizmet

ve çevre koşullarının özörlöler için ulaşılabilir hale getirilmesi görevi Planın 256. maddesinde özörlölerin sosyal yaşam alanlarının kısıtlılığına sahip olduğı tespiti ve “Özörlöler Yasası” çözöümü ile vurgulanmıştır. 626. maddesinde de “özörlölerin ekonomik ve sosyal hayata katılımlarının artırılmasına yönelik, sosyal ve fiziki çevre şartlarının iyileştirileceğı” belirtilmiştir. 255.maddede ise, özörlölere yönelik eğitim, költür ve sağlık gibi hizmetlerin artırılması ihtiyacı devam etmektedir denilmiştir. 628. maddede ise Başkanlığıımızın öncelikli hedeflerinden biri olan dışlanmanın önlenmesi için alınacak önlemler sıralanmıştır.

ÖZİ'nin özörlölerin sosyal güvenlikleri ile gelirlerinin korunması görevi ise 250 ve 265. maddelerde, özörlölere yapılan gelir artışı sağlayacak nakit transferleri, gelir getirici yardımlar ve projelerin artarak devam ettiğı belirtilmiştir.

ÖZİ'nin erken dönemlerden başlayarak özörlölerin eğitiminin sağlanması ve eğitimde fırsat eşitliğı görevi ve politikası ise 623. maddede özörlölerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması desteklenerek

bu kesimlerin eğitime erişimleri kolaylaştırılacaktır denilmiş ve 255. maddede özörlölerin eğitim hizmetlerinin arttırılması ihtiyacının devam ettiğı tespitiyle, 626. maddede özel eğitim imkânlarının geliştirileceğı belirtilmiştir.

Göröldüğü üzere, ÖZİ görev ve politikalarına 9. Kalkınma Planında yer verilmiş olup, Başkanlık politikaları ve Kalkınma Planı ile aynı doğrultuda ve önceliktedir.

59. Hükümet Programında “özörlölölerin kendi kendine yetmesi, belli bir bilgi ve költür düzeyine ulaşması, meslek ediniş üretken hale gelmesi ve çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurarak toplumsal hayata katılmasının sağlanması devlete yüklenen anayasal bir görevdir. Devlet, özörlö vatandaşlarının, eğitim, rehabilitasyon, sağlık, hukuk, yönetim gibi alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamak suretiyle, başkalarına en az muhtaç olarak yaşamalarını sağlayacaktır. Bedensel ve zihinsel özörlöleri nedeniyle insanlar arasında ayırım yapılmasına izin verilmeyecektir. Bu ilke, hükümetimizin özörlölölerle ilgili politikasının temelini oluşturacaktır. Bunların gerçekleştiril-

mesi için her türlü tedbir alınacaktır” denilmiştir. Başka bir ifadede de özürllüeri gözetten sosyal devlet anlayışının sergileneneği belirtilmiştir. 59. Hükümet Programındaki bu ifadeler Başkanlığımızın özürllüer alanındaki politikası ile örtüşmektedir.

• Genel Olarak Kuruluşun Karşılaştığı Riskler ve Belirsizlikler

Kuruluşun karşılaştığı riskler ve belirsizliklerin tespitinde yararlanılan en önemli araç, kurum içi ve dışı paydaşla-

rımızla yapılan GZFT; Güçlü, Zayıf, Fırsatlar ve Tehditlerin belirlenmesi için gerçekleştirilmiş olan anketlerdir. Anketlerin dışında, yaşanan sorunlar ve paydaşlarla yapılan görüşmeler belirleyici rol oynamıştır. Anketler, görüşmeler ve bilinen sorunlarla hissedilen ve ortaya çıkan zayıf yönler ve tehdit unsurları aynı zamanda Kurumun başlıca riskleri ve belirsizlerini meydana getirmektedir. Bunları genel olarak aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

- 1- Kurumun verimini artırmak için iç ve dış motivasyon araçlarının kullanılmaması,
- 2- Etkin ve verimli bilgilendirme, araştırma ve koordinasyon hizmeti verilememesi,
- 3- Başkanlık faaliyetlerinin genellikle uzun soluklu olması sonucu geri dönüşlerinin de yavaş olması,
- 4- Toplum tarafından kurumun görev ve yetkileri, kapasitesi yeterince bilinmediğinden yararlanıcıların beklentilerinin abartılı olması.

2. Bölüm Geleceğe Bakış

2. GELECEĞE BAKIŞ

A. VİZYON

Özürllülüğün önlenmesi, özürllülerin ayrımcılıktan uzak, fırsat eşitliğine dayalı bir yaşam sürmeleri ve toplumsal yaşama tam katılımlarının sağlanmasında etkin ve lider bir kurum olmak.

B. MİSYON

Özürllülük alanında ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlamak, özürllüler ile ilgili ulusal politikanın oluşmasına yardımcı olmak, özürllülerin problemlerini tespit etmek ve bunların çözüm yollarını araştırmak suretiyle özürllülere yönelik hizmetlerin düzenli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini temin etmektir.

C. TEMEL DEĞERLER

Kurumun işleyiş ve faaliyetleri aşağıdaki ilkeler doğrultusunda sağlanacaktır.

Bunlar;

- Temel insan haklarına saygı
- Katılım ve paylaşım
- Şeffaflık
- Ulaşılabilirlik
- Bilimsellik

- Etkinlik, verimlilik, kalite ve sürdürülebilirlik ilkeleridir.

Modern devletin vazgeçilmezlerinin başında temel insan haklarının sağlanması gelir. Temel insan haklarının sağlanmadığı toplumlar her türlü olumsuzluklara açıktır. Bu doğrultuda Türkiye Cumhuriyeti Devleti' nin bir kurumu olan Özürllüler İdaresi Başkanlığı'nın da sağlıklı ve mutlu bir toplum yaratılmasında insan haklarına saygıyı temel alan bir anlayışla hizmet etmesi gerekmektedir. Toplumsal hayatta en çok zorlanan özürllülerin insan onuruna yakışır bir hayat standardına erişme ülküsü, temel insan haklarının ne ölçüde sağlandığına bağlıdır. Bu nedenle, Kurum özürllülere sunulan hizmetlerde; kişi ve kurumlar açısından hizmetlerin sunumunda, özürllülerin maddi ve manevi varlıklarının korunup güçlendirilmesinde her zaman yol gösterici konumdadır.

Katılım ve paylaşım ilkesini hayata geçirmek için özürllülerle ilgili konularda, öncelikle onların bilgi, görüş ve deneyimlerinden yararlanılmasını temini açısından özürllüler, aileleri ve özürllülerle

ilgili STK larla diyalog içinde olunmasında yarar görülmektedir. Özürlülerin sorunları yalnız onları ve ailelerini ilgilendirmemektedir. Hizmet sunumunda devletin ve toplumun her kesimini özür-lülük konusuna dahil etmek suretiyle bir-likte çalışmaya özen gösterilecektir.

Özürlülük alanındaki çalışmalar ka-muya açık şekilde şeffaflık ilkesi içinde yapılmalıdır. Özürlüler ve bu kesime hiz-met götüren kurum ve kuruluşlar için hizmetlere ve bilgiye ulaşım kanallarının açık tutulması gerekir. Bu konuda Baş-kanlığımız öteden beri “ALO ÖZDANIŞ” hizmetini sürdürmektedir. Ayrıca inter-net kullanımı ile iletişim ve bilgi akışı sağlanmaktadır.

Başkanlığın amaçlarından biri olan, özürlülerin sorunlarının tespit edilerek çözüm yollarının araştırılması her şey-den önce bilimsel çalışmaları gerektirir. Bundan hareketle Başkanlığımız çalış-malarında bilimsel yaklaşım esas alın-maktadır.

Kurumun hizmetleri düzenli şekilde bir aksamaya fırsat vermeksizin yararla-nıcıların taleplerini karşılayacak şekilde verilmelidir. Hizmetler zamanında, ge-

reği kadar ve beklentilere uygun nitelikte yapıldığında önemlidir.

D. AMAÇLAR, HEDEFLER VE STRATEJİLER

AMAÇ 1. Özürlülerin sorunlarının tes-piti ve çözüm önerileri için inceleme ve araştırma çalışmaları yapmak.

HEDEFLER

Hedef 1. Ülkemizde özürlülüğün ön-lenmesi, eğitim, bakım, rehabilitasyon, ulaşılabilirlik ve istihdam konularının bi-rinde her yıl en az bir araştırma yapıla-caktır.

Hedef 2. Üniversitelerde özürlülükle il-gili araştırmaların sayısının 2 kat artırıl-ması teşvik edilecektir.

Hedef 3. Avrupa Birliği başta olmak üzere, dünyadaki sosyo ekonomik ve po-litik gelişmelerin özürlülük politikaları ve uygulamalarına etkileri yıllık olarak in-celenecektir.

STRATEJİLER

- 1- Kurumun araştırma kapasitesinin geliştirilmesi,
- 2- Yapılacak araştırma ve inceleme çalışmalarının, uygulayıcı kurum-

- ların ihtiyaçları gözetilerek önceliklendirilmesi,
- 3- İnceleme ve araştırma sürecinde ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon sağlanması,
 - 4- Uluslararası düzeyde yapılacak araştırma ve incelemeler için gerektiğinde yurt dışından uzman desteği alınması veya yerinde incelemeler yapılması,
 - 5- İhtiyaç duyulan durumlarda hizmet satın alınması.
 - 6- Ulusal ve uluslararası finansal kaynaklardan yararlanılması.

AMAÇ 2. Özürllülere ilişkin toplumsal bilinci artırmak, haklarına ve onurlarına saygı duyulmasını teşvik ederek ayrımcı uygulamalarla mücadele etmek.

HEDEFLER

Hedef 1. Her yıl özürllülük konusunda toplumda bilinç yaratmaya yönelik etkili kampanyalar gerçekleştirilecektir.

Hedef 2. Medyada özürllülüğe yönelik olumlu sunum biçimlerinin yerleşmesi için çalışmalar yapılacaktır.

Hedef 3. 2012 yılına kadar Kurumun basılı, görsel ve işitsel yayın sayısı en az iki kat artırılabilecektir.

STRATEJİLER

- 1- Ayrımcılıkla mücadele mekanizması oluşturulması,
- 2- Basılı, görsel ve işitsel araçların kullanılması,
- 3- Yerel ve ulusal düzeyde kamu, özel ve gönüllü kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon yapılması,
- 4- Özel sektörün sosyal sorumluluk projeleri için ayırdığı kaynakların özürllülük alanında kullanılması için teşvik edilmesi,
- 5- Ulusal ve uluslararası finansal kaynakların kullanılması.

AMAÇ 3. Özürllülere fırsat eşitliği sağlamak üzere birincil ve ikincil mevzuat kapsamında oluşturulan tasarıları ve teklifleri incelemek, görüş bildirmek ve bu konuda teklifler hazırlamak.

HEDEFLER

Hedef 1. Uluslararası sözleşmeler ve Avrupa Birliği müktesebatından doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin çalışmalar 2012 yılına kadar % 90 oranında tamamlanacaktır.

Hedef 2. Özürllülere sağlanan hakların iyileştirilmesi yönünde mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

STRATEJİLER

- 1- Uluslararası yükümlülüklerimizin ve mevcut mevzuattaki güncel değişikliklerin düzenli olarak incelenmesi,
- 2- Çeşitli veri kaynaklarına dayanılarak dönemsel ihtiyaçların tespit edilmesi,
- 3- İhtiyaçların ülkenin sosyal ve ekonomik koşulları doğrultusunda önceliklendirilmesi,
- 4- Önceliklere göre ilgili kurum ve kuruluşların dahil olduğu komisyonlar kurulması.

AMAÇ 4. Özürlülüğe ve özürlü kişilere ilişkin, ihtiyaca ve bilimsel kriterlere dayalı özürlülük sınıflandırması, ölçütleri ve istatistikleri elde etmek.

HEDEFLER

Hedef 1. 2011 yılına kadar uluslararası standartlara uygun ve karşılaştırılabilir bir sınıflandırma sistemi oluşturulacaktır.

Hedef 2. 2011 – 2012 yılları arasında uygun ölçme aracı ile 2. Türkiye Özür-lü-ler Araştırması gerçekleştirilecektir.

Hedef 3. 2008 yılından itibaren ulusal özür-lü-ler veri tabanına bilgilerin aktarılması sağlanacaktır.

STRATEJİLER

- 1- Farklı ülkelerdeki sınıflandırma sistemlerinin incelenmesi,
- 2- Gerektiği durumlarda yurt içi ve yurt dışından uzman desteği alınması,
- 3- Sınıflandırma sisteminin kullanımının teşvik edilmesi.
- 4- Özürlülüğün ölçülmesinde İşlevsellik, Yetiyitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırılması'nın (ICF) temel alınması,
- 5- Ölçme aracının geliştirilmesi ve özürlülük istatistiklerinin toplanmasında halk sağlığı, sosyal bilimler ve istatistik alanında uzmanlarla ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği ve koordinasyon yapılması,
- 6- Sosyal paydaşların veri tabanına bilgi akışının sağlanması,
- 7- Gerektiğinde dışarıdan hizmet satın alınması.

AMAÇ 5. Özür-lü-ler İdaresi Başkanlığı'nın kurumsal kapasitesini arttırmak.

HEDEFLER

Hedef 1. 2008 yılı içinde hizmet birimleri arasında dengeli ve etkin görev dağılımı yapılacaktır.

Hedef 2. 2008 yılından itibaren Kurum içi iletişim ve koordinasyon artırılacaktır.

Hedef 3. 2009 yılına kadar personelin özlük ve sosyal hakları Başbakanlığa bağlı benzer işlevleri olan kurumlarla eş-düzeye getirilecektir.

Hedef 4. Kurumsal kültürün ve iş doyumunun artırılması için her yıl en az bir kez sosyal ve kültürel etkinlikte bulunulacaktır.

STRATEJİLER

- 1- 571 sayılı KHK de gerekli değişikliklerin yapılması,
- 2- Unvan ve görev tanımlarının belirlenmesi,
- 3- Geniş katılımlı periyodik iletişim ve koordinasyon toplantıları düzenlenmesi,
- 4- Saygı ve sevgiyi pekiştiren bir çalışma ortamı yaratılması,
- 5- Karar süreçlerine her kademedeki personelin katılımının sağlanması,
- 6- Personelin benzer kurumlarda olduğu gibi kadro karşılığı sözleşmeli sisteme geçirilmesi,
- 7- Servis, kreş, lojman ve sosyal tesis (misafirhane, lokal ve kamp) hiz-

metlerinden yararlanılmasının sağlanması.

- 8- Gerektiğinde dışarıdan hizmet satın alınması.

E- PERFORMANS KRİTERLERİ

Tablo 8. Performans Kriterleri

STRATEJİK AMAÇ 1

Özürllülerin sorunlarının tespiti ve çözüm önerileri için inceleme ve araştırma çalışmaları yapmak

Sıra No	Stratejik Hedefler	Performans Kriteri	Ölçek	2008	2009	2010	2011	2012
1	Ülkemizde özürllülüğün önlenmesi, eğitim, bakım, rehabilitasyon, ulaşılabilirlik ve istihdam konularının birinde her yıl en az bir araştırma yapılacaktır.	Araştırma	Sayı					
2	Üniversitelerde özürllülükle ilgili araştırmaların sayısının 2 kat artırılması teşvik edilecektir.	Araştırma	Sayı					
3	Avrupa Birliği başta olmak üzere, dünyadaki sosyo-ekonomik ve politik gelişmelerin özürllülük politikaları ve uygulamalarına etkileri yıllık olarak incelenecektir.	Rapor	Sayı					

STRATEJİK AMAÇ 2

Özürllülere ilişkin toplumsal bilinci artırmak, haklarına ve onurlarına saygı duyulmasını teşvik ederek ayrımcı uygulamalarla mücadele etmek

Sıra No	Stratejik Hedefler	Performans Kriteri	Ölçek	2008	2009	2010	2011	2012
1	Her yıl özürllülük konusunda toplumda bilinç yaratmaya yönelik etkili kampanyalar gerçekleştirilecektir.	81 ilde yetkililer ve halka yönelik bilinçlendirme toplantıları düzenlenecektir.	Sayı					
2	Medyada özürllülüğe yönelik olumlu sunum biçimlerinin yerleşmesi için çalışmalar yapılacaktır.	ÖZİ' ye ve RTÜK' e gelen şikayetler azalacaktır.	Sayı					
3	2012 yılına kadar Kurumun basılı, görsel ve işitsel yayın sayısı en az iki kat artırılacaktır.	Yayınlardan iki kat fazla olarak daha çok kişi ve kurum faydalanacaktır.	Sayı					

STRATEJİK AMAÇ 3

Özürllülere fırsat eşitliği sağlamak üzere birincil ve ikincil mevzuat kapsamında oluşturulan tasarıları ve teklifleri incelemek, görüş bildirmek ve bu konuda teklifler hazırlamak

Sıra No	Stratejik Hedefler	Performans Kriteri	Ölçek	2008	2009	2010	2011	2012
1	Uluslararası sözleşmeler ve Avrupa Birliği müktesebatından doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin çalışmalar 2012 yılına kadar % 90 oranında tamamlanacaktır.	Yükümlülüklerle ilişkin eylem planı ve mevzuat değişikliği yapılacaktır.	Sayı					
2	Özürllülere sağlanan hakların iyileştirilmesi yönünde mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	Sağlanan haklar ve bu haklardan yararlananların sayısı artacaktır.	Sayı					

STRATEJİK AMAÇ 4

Özürllülüğe ve özürllü kişilere ilişkin, ihtiyaca ve bilimsel kriterlere dayalı özürllülük sınıflandırması, ölçütleri ve istatistikleri elde etmek

Sıra No	Stratejik Hedefler	Performans Kriteri	Ölçek	2008	2009	2010	2011	2012
1	2011 yılına kadar uluslararası standartlara uygun ve karşılaştırılabilir bir sınıflandırma sistemi oluşturulacaktır.	Sınıflandırma sisteminin uygulanmaya başlaması	Sayı					
2	2011-2012 yılları arasında uygun ölçme aracı ile 2. Türkiye Özürllüler Araştırması gerçekleştirilecektir.	Ölçme aracı geliştirilmesi, 2. Türkiye Özürllüler Araştırması	Sayı					
3	2008 yılından itibaren ulusal özürllüler veri tabanına bilgilerin aktarılması sağlanacaktır.	Türkiye' deki özürllü profili ve sayısı güncel olarak öğrenilecektir.	Sayı					

STRATEJİK AMAÇ 5

Özürlüler İdaresi Başkanlığının kurumsal kapasitesini arttırmak

Sıra No	Stratejik Hedefler	Performans Kriteri	Ölçek	2008	2009	2010	2011	2012
1	2008 yılı içinde hizmet birimleri arasında dengeli ve etkin görev dağılımı yapılacaktır.	Mevzuatta (571 S.KHK) ilgili değişiklik yapılacaktır.	Sayı					
2	2008 yılından itibaren Kurum içi iletişim ve koordinasyon artırılacaktır.	Daire başkanlıklarında belirli aralıklarla değerlendirme toplantıları yapılması,	Sayı					
3	2009 yılına kadar personelin özlük ve sosyal hakları Başbakanlığa bağlı benzer işlevleri olan kurumlarla eşdüzeye getirilecektir.	Kurum içi memnuniyet anketleri uygulanması, evrak ve bilgi akışının hızlandırılması	Sayı					
4	Kurumsal kültürün ve iş doyumunun artırılması için her yıl en az bir kez sosyal ve kültürel etkinlikte bulunulacaktır.	Kanun değişikliği yapılacaktır. Sosyal ve kültürel etkinlik sayısı	Sayı					

3. Bölüm

Maliyetlendirme

3. MALİYETLENDİRME

Tablo 9. Maliyet Tablosu

Stratejik Amaç ve Hedefler		Yıllar				
		2008	2009	2010	2011	2012
Amaç 1	Özürliülerin sorunlarının tespiti ve çözüm önerileri için inceleme ve araştırma çalışmaları yapmak	1.100.000	1.200.000	1.300.000	1.400.000	1.500.000
Hedef 1	Ülkemizde özürliülüğün önlenmesi, eğitim, bakım, rehabilitasyon, ulaşılabilirlik ve istihdam konularının birinde her yıl en az bir araştırma yapılacaktır.	1.025.000	1.110.000	1.200.000	1.290.000	1.380.000
Hedef 2	Üniversitelerde özürliülükle ilgili araştırmaların sayısının 2 kat artırılması teşvik edilecektir.	25.000	30.000	34.000	36.000	40.000
Hedef 3	Avrupa Birliği başta olmak üzere, dünyadaki sosyo-ekonomik ve politik gelişmelerin özürliülük politikaları ve uygulamalarına etkileri yıllık olarak incelenecektir.	50.000	60.000	66.000	74.000	80.000
Amaç 2	Özürliülere ilişkin toplumsal bilinci artırmak, haklarına ve onurlarına saygı duyulmasını teşvik ederek ayrımcı uygulamalarla mücadele etmek.	175.000	200.000	220.000	250.000	270.000
Hedef 1	Her yıl özürliülük konusunda toplumda bilinç yaratmaya yönelik etkili kampanyalar gerçekleştirilecektir.	125.000	140.000	150.000	170.000	180.000
Hedef 2	Medyada özürliülüğe yönelik olumlu sunum biçimlerinin yerleşmesi için çalışmalar yapılacaktır.	25.000	30.000	35.000	40.000	45.000
Hedef 3	2012 yılına kadar kurumun basılı, görsel ve işitsel yayın sayısı en az iki kat artırılabilecektir.	25.000	30.000	35.000	40.000	45.000
Amaç 3	Özürliülere fırsat eşitliği sağlamak üzere birincil ve ikincil mevzuat kapsamında oluşturulan tasarıları ve teklifleri incelemek, görüş bildirmek ve bu konuda teklifler hazırlamak	10.000	11.000	12.000	13.000	14.000
Hedef 1	Uluslararası sözleşmeler ve Avrupa Birliği müktesebatından doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin çalışmalar 2012 yılına kadar % 90 oranında tamamlanacaktır.	5.000	5.500	6.000	6.500	7.000

Tablo 9. Maliyet Tablosu

Stratejik Amaç ve Hedefler		Yıllar				
		2008	2009	2010	2011	2012
Hedef 2	Özürllülere sağlanan hakların iyileştirilmesi yönünde mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	5.000	5.500	6.000	6.500	7.000
Amaç 4	Özürllülüğe ve özürllü kişilere ilişkin, ihtiyaca ve bilimsel kriterlere dayalı özürllülük sınıflandırması, ölçütleri ve istatistikleri elde etmek.	60.000	67.000	74.000	1.016.000	1.068.000
Hedef 1	2011 yılına kadar uluslararası standartlara uygun ve karşılaştırılabilir bir sınıflandırma sistemi oluşturulacaktır.	50.000	55.000	60.000	1.000.000	1.050.000
Hedef 2	2011 -2012 yılları arasında uygun ölçme aracı ile 2. Türkiye Özürllüler Araştırması gerçekleştirilecektir.					
Hedef 3	2008 yılından itibaren ulusal özürllüler veri tabanına bilgilerin aktarılması sağlanacaktır	10.000	12.000	14.000	16.000	18.000
Amaç 5	Özürllüler İdaresi Başkanlığının kurumsal kapasitesini arttırmak.					
Hedef 1	2008 yılı içinde hizmet birimleri arasında dengeli ve etkin görev dağılımı yapılacaktır.					
Hedef 2	2008 yılından itibaren Kurum içi iletişim ve koordinasyon artırılacaktır.					
Hedef 3	2009 yılına kadar personelin özlük ve sosyal hakları Başbakanlığa bağlı benzer işlevleri olan kurumlarla eşdüzeye getirilecektir.					
Hedef 4	Kurumsal kültürün ve iş doyumunun artırılması için her yıl en az bir kez sosyal ve kültürel etkinlikte bulunulacaktır.					
TOPLAM		1.345.000	1.498.000	1.606.000	2.679.000	2.952.00

Tablo 10. Kaynak Tablosu

KAYNAKLAR	Planın 1. yılı	Planın 2. yılı	Planın 3. yılı	Planın 4. yılı	Planın 5. yılı
Genel Bütçe	650.000	700.000	800.000	950.000	1.000.000
Bütçe Dışı Fonlar	195.000	278.000	206.000	600.000	952.000
Dış Kaynak	500.000	500.000	600.000	1.129.000	1.000.000
TOPLAM	1.345.000	1.478.000	1.606.000	2.679.000	2.952.000

Özürlüler İdaresi Başkanlığı genel bütçeye tabi bir kuruluştur. Bütçe imkânları dışında sürekli kullanıma açık herhangi bir kaynağa sahip değildir. Faaliyetlerini kısıtlı bütçe imkânlarıyla yürütmektedir. Başkanlık, mali imkânların yetersiz kaldığı durumlarda Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ve Tanıtma Fonu kaynaklarından yararlanmaya çalışmaktadır. Son yıllarda Avrupa Birliği fonlarının kullanıma açılması ile yeni ve değişik projeler için buradan kaynak sağlanmaya çalışılmaktadır. Kaynak Tablosunda gösterilen genel bütçe rakamları dışındaki rakamlar iyimser bakış açısıyla varsayılan tutarlardır. Gerçekte, Kurumun en büyük ve güvenilir kaynağı genel bütçeden sağlanan miktardır.

4. Bölüm İzleme ve Değerlendirme

4. İZLEME VE DEĞERLENDİRME

İzleme ve değerlendirme, stratejik planın başarılı bir şekilde uygulanması açısından kritik bir öneme sahiptir.

Özürlüler İdaresi Başkanlığının stratejik planının uygulamasının izlenmesi ve amaçlara ulaşma düzeyinin değerlendirilmesi için sistematik bir planlama yapılması gerekmektedir. Bu amaçla öncelikle hedefleri gerçekleştirmeye yönelik faaliyetlerin uygulanabilmesi için stratejik planın kabul edilmesini takip eden ilk iki ay içinde bir genel eylem planı hazırlanacaktır. Bu planda faaliyetleri gerçekleştirecek birimler ve sorumlular, gerçekleştirilme zamanı, süresi, performans göstergeleri, kullanılacak kaynaklar açıkça belirtilecektir.

Genel eylem planı çerçevesinde yıllık uygulama planları hazırlanacak, izleme ve değerlendirme yıllık planlar bazında yapılacaktır. Yıllık izleme ve değerlendirme çalışmalarından elde edilen verilerle Genel eylem planının gerçekleşme düzeyi ve dolayısı ile stratejik planda öngörülen amaç ve hedeflere ulaşma oranları belirlenecektir. Bu doğrultuda ihtiyaç duyulduğunda stratejik plan yeniden gözden geçirilecektir.

İzleme ve değerlendirme süreci Strateji Geliştirme Müdürlüğü koordinasyonunda yürütülecektir. Müdürlük, faaliyetleri yürütmekle görevli tüm birimlerin yıllık olarak hazırlayacakları raporlara istinaden stratejik planın gerçekleşme oranlarını, sorunları ve gerekli düzenleme önerilerini içeren raporları üst yönetime sunacaktır.